

Türkiye Ekonomisi

2013

Türkiye Ekonomisi 2013

Ekonomik Araştırmalar Bölümü

Aralık 2012

Yayın No: TUSIAD-T/2012-12/539

Meşrutiyet Caddesi, No: 46 34420 Tepebaşı / İstanbul

Telefon: (0212) 249 07 23 Telefaks (0212) 249 13 50

www.tusiad.org

© 2012, TÜSİAD

*Tüm hakları saklıdır. Bu eserin tamamı ya da bir bölümü,
4110 sayılı Yasa ile değişik 5846 sayılı FSEK uyarınca,
kullanılmaıdan önce hak sahibinden 52. Maddeye uygun
yazılı izin alınmadıkça, hiğbir Őekil ve yöntemle işlenmek, çoğaltılmak,
çoğaltılmış nüshaları yayılmak, satılmak,
kiralanmak, ödünç verilmek, temsil edilmek, sunulmak,
telli/ telsiz ya da başka teknik, sayısal ve/ veya elektronik
yöntemlerle iletilmek suretiyle kullanılamaz.*

ISSN: 1300-3879

NetCopyCenter zel Baskı zmleri
İnönü Cad. Beytlmalcı Sok. No:23/A Gümüřsuyu İstanbul
Tel: (212) 249 40 60

ÖNSÖZ

TÜSİAD, özel sektörü temsil eden sanayici ve işadamları tarafından 1971 yılında, Anayasamızın ve Dernekler Kanunu'nun ilgili hükümlerine uygun olarak kurulmuş, kamu yararına çalışan bir dernek olup gönüllü bir sivil toplum örgütüdür.

TÜSİAD, insan hakları evrensel ilkelerinin, düşünce, inanç ve girişim özgürlüklerinin, laik hukuk devletinin, katılımcı demokrasi anlayışının, liberal ekonominin, rekabetçi piyasa ekonomisinin kurum ve kurallarının ve sürdürülebilir çevre dengesinin benimsendiği bir toplumsal düzenin oluşmasına ve gelişmesine katkı sağlamayı amaçlar. TÜSİAD, Atatürk'ün öngördüğü hedef ve ilkeler doğrultusunda, Türkiye'nin çağdaş uygarlık düzeyini yakalama ve aşma anlayışı içinde, kadın-erkek eşitliğini siyaset, ekonomi ve eğitim açısından gözeten iş insanlarının toplumun öncü ve girişimci bir grubu olduğu inancıyla, yukarıda sunulan ana gayenin gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla çalışmalar gerçekleştirir.

TÜSİAD, kamu yararına çalışan Türk iş dünyasının temsil örgütü olarak, girişimcilerin evrensel iş ahlakı ilkelerine uygun faaliyet göstermesi yönünde çaba sarf eder; küreselleşme sürecinde Türk rekabet gücünün ve toplumsal refahın, istihdamın, verimliliğin, yenilikçilik kapasitesinin ve eğitimin kapsam ve kalitesinin sürekli artırılması yoluyla yükseltilmesini esas alır.

TÜSİAD, toplumsal barış ve uzlaşmanın sürdürüldüğü bir ortamda, ülkemizin ekonomik ve sosyal kalkınmasında bölgesel ve sektörel potansiyelleri en iyi şekilde değerlendirerek ulusal ekonomik politikaların oluşturulmasına katkıda bulunur. Türkiye'nin küresel rekabet düzeyinde tanıtımına katkıda bulunur, Avrupa Birliği (AB) üyeliği sürecini desteklemek üzere uluslararası siyasal, ekonomik, sosyal ve kültürel ilişki, iletişim, temsil ve işbirliği ağlarının geliştirilmesi için çalışmalar yapar. Uluslararası entegrasyonu ve etkileşimi, bölgesel ve yerel gelişmeyi hızlandırmak için araştırma yapar, görüş oluşturur, projeler geliştirir ve bu kapsamda etkinlikler düzenler.

TÜSİAD, Türk iş dünyası adına, bu çerçevede oluşan görüş ve önerilerini Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM)'ne, hükümete, diğer devletlere, uluslararası kuruluşlara ve kamuoyuna doğrudan ya da dolaylı olarak basın ve diğer araçlar aracılığı ile ileterek, yukarıdaki amaçlar doğrultusunda düşünce ve hareket birliği oluşturmayı hedefler.

TÜSİAD, misyonu doğrultusunda ve faaliyetleri çerçevesinde, ülke gündeminde bulunan konularla ilgili görüşlerini bilimsel çalışmalarla destekleyerek kamuoyuna duyurur ve bu görüşlerden hareketle kamuoyunda tartışma platformlarının oluşmasını sağlar.

Bu rapor, Türkiye ekonomisinde 2012 yılında oluşan eğilimleri, tehdit ve aşağı yönlü risk unsurlarını ortaya koymak ve bu kapsamda oluşturulan TÜSİAD 2013 yılı senaryolarını üyelerimiz ve kamuoyu ile paylaşmak amacıyla TÜSİAD Ekonomik Araştırmalar Bölümü tarafından hazırlanmıştır.

İÇİNDEKİLER

DÜNYA EKONOMİSİ	1
Çözölemeyen Küresel Sorunlar, Daralan Dünya Ticareti	5
TÜRKİYE EKONOMİSİ	9
Yavaşlayan Ekonomi, Dengelenen Talep	11
Dengeleme Sürecinde Sektörel Gelişmeler	15
Kısıtlanan İç Talep ve Disiplinli Kamu Maliyesi	20
Talebin Yönetimi Sürecinde Para Politikası	21
Yavaşlayan Ekonomiye Rağmen Korunan Finansal İstikrar	23
İstikrarlı Tüketici ve Yatırımcı Güveni	24
Yönetilen Riskler	25
TÜSİAD 2013 SENARYOLARI	29
TÜSİAD 2013 Yılı Makroekonomik Senaryoları ve Tahminleri	31
BİR A4’TE TÜRKİYE EKONOMİSİ	35
Türkiye Ekonomisi-Temel Göstergeler: 2002-2012	37

DÜNYA EKONOMİSİ

Çözülemeyen Küresel Sorunlar, Daralan Dünya Ticareti

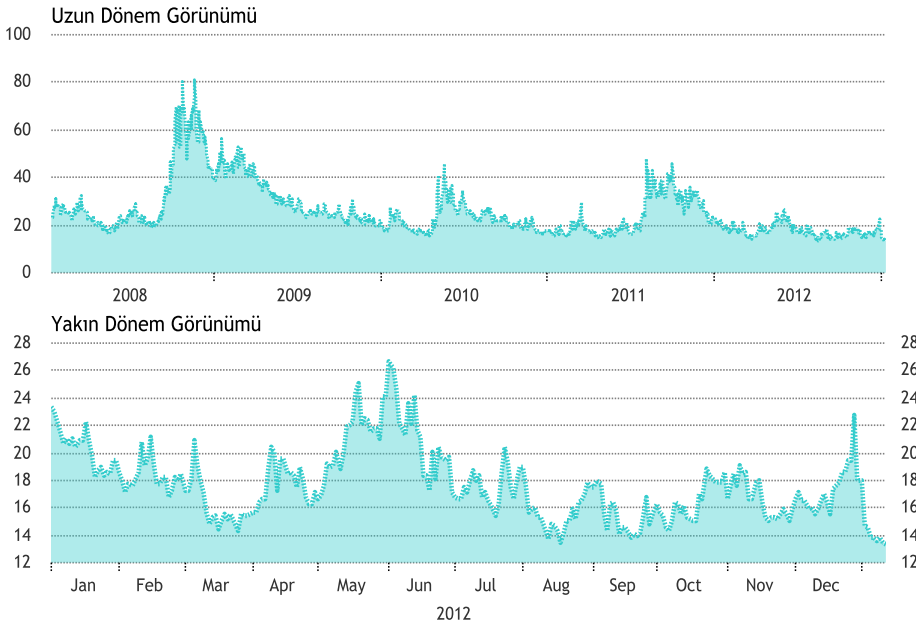
Dünya ekonomisi 2012 yılında, özellikle gelişmiş ekonomilerdeki sorunlara karşılık yetersiz ve gecikmeli çözüm çabaları nedeniyle, genel bir kriz yönetimi gündemi içerisinde kalmaya devam etmiştir.

“Korku Endeksi” olarak da adlandırılan Şikago Opsiyon Borsası Kurulu zımni oynaklık endeksi VIX, 2012 yılında da önemli ekonomik gelişmelerin bir tür sismik kaydını ortaya koymuştur. Özellikle, 2012 yılının Mayıs ayının sonuna doğru giderek belirginleşen “borç krizi”nin yönetimi konusundaki anlaşmazlıklar ve 2012’nin son günlerinde ABD’de “mali uçurum” anlaşmazlığı neticesinde aldığı yüksek değerler, bir risk göstergesi olarak endeksin etkinliğini vurgulamaktadır.

2008 yılı Eylül ayında ABD’de Lehman Brothers’ın iflası ile art arda gelen büyük sektörel kurtarma paketi ihtiyaçları ve bu konulardaki politika anlaşmazlıkları, endeksi 20 Kasım’da 80 değerine taşımıştır. Krizin ABD cephesinde zirve yaptığı bugünlerde ulaşılan rekor değer, 1990-2012 döneminde görülen en yüksek değerdir.

2012 yılında, 25 Temmuz’da ECB Başkanı Mario Draghi’nin “Euro’yu kurtarmak için ne gerekirse yapılacağı” yönündeki demeci, VIX’in Ağustos ayının ortasına kadar düşüşüne olanak sağlarken, 6 Eylül’de açıklanan Avrupa Merkez Bankası “kurtarma planı” Ekim ortalarına kadar düşük bir platonun korunmasını mümkün kılmıştır.

VIX Volatilite Endeksi

Aralık 2012’nin son günlerine doğru ABD “mali uçurumu” konusunda giderek artan korkular, kısa bir sürede endeksin 22 değerinin üzerine çıkmasına sebep olmuştur. Ancak, 31 Aralık 2012 tarihi itibarıyla sağlanan uzlaşma, endekste 1 Ocak 2013 sonrası keskin bir düşüş getirmiştir. Bu yeni yakın dönem düşük değeri 2013 için olumlu bir işarettir.

Gelişmiş ülke Merkez Bankalarının kriz yönetimi rolünü üstlendiği 2012 yılında, siyasi önlemlerin kısıtlılığı ve proaktif çözümlerden uzak olmaları, dünya ekonomisinde önemli bir yavaşlamaya neden olmuştur. 2002 yılından bugüne, kişi başı dünya GSYH'sı içinde ağırlıklı paya sahip olmaya başlayan gelişen ekonomilerin, 2009 yılında küresel krizden gelişmiş ekonomilere göre daha düşük oranda etkilenmesi ve 2010-2011 yıllarında ortaya koydukları rekor GSYH büyüme rakamları, gelişmiş ve gelişen ekonomiler arasında olumlu anlamda bir ayrışma olduğu savını doğrumuştur.

Ancak, 2012 yılında gelişmiş ekonomilerdeki duraklama ve hatta küçülme sürecinin, gelişen

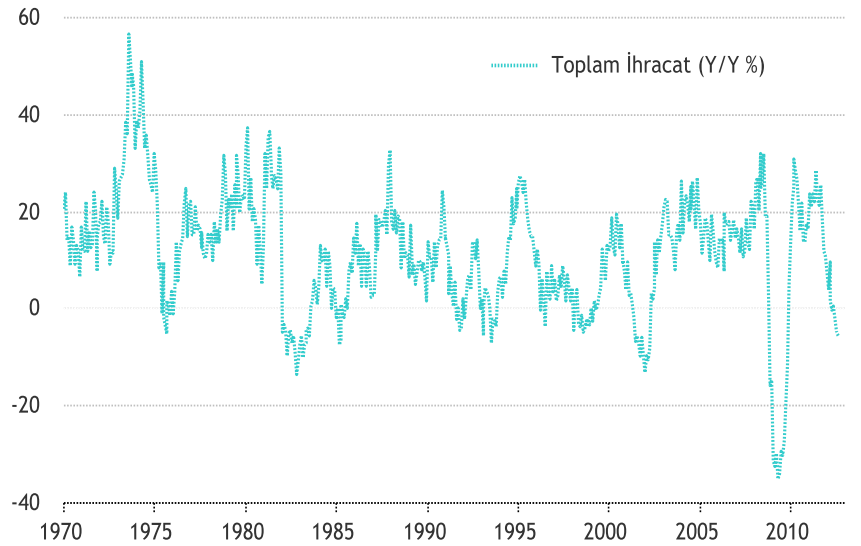
ekonomileri de etkilemeye başlaması, gelişmiş ekonomiler uzun dönem ortalamalarına dönmedikçe, gelişen ekonomilerin istikrarlı bir yüksek büyüme patikası yakalayamayacaklarını açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Küreselleşme sürecinde geline aşama itibarıyla merkez ekonomilerin yavaşlama-küçülme döngüsüne karşılık çevre ekonomilerin bağımsız bir büyüme döngüsü geliştirilebilmesi neredeyse olanaksız durumdadır. Küresel bütünleşmenin bulunduğu aşama itibarıyla, gelişmiş ekonomilerin sorunları, dünya genelinde ağır yansımalara ve son on yılda 2002 ve 2009 yıllarının ardından, dünya ticaretinin 2012 yılında üçüncü kez daralmasına neden olmuştur.

Küresel finansal krizin etkilerinin en yüksek boyuta ulaştığı 2009 yılı sonrasında, dünya ticaretinde 2012 yılında ortaya çıkan bu hızlı yavaşlama ve ardından düşük oranda da olsa daralma süreci, dünya ekonomilerinin küresel bağımlılıklarını en belirgin şekilde ortaya koyan gelişmelerden biridir.

Gelişmiş ülkelerde büyüme sorununa karşı odaklanılan para ve maliye politikası çözümleri, dünyada birçok kesim tarafından

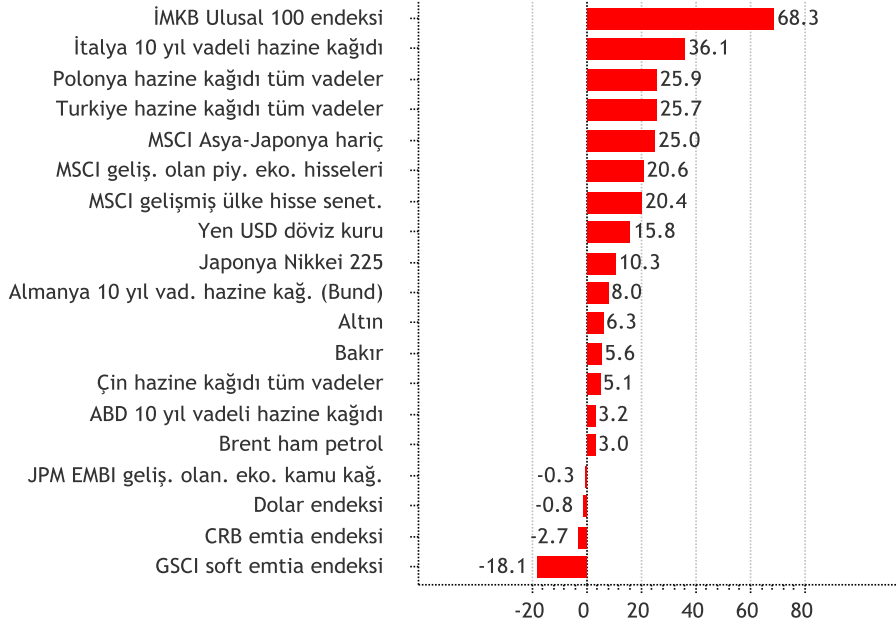
yetersiz bulunularak, çözüm için ticaret politikalarına işaret edilmektedir. Dünya ticaretinin çok taraflı ve daha liberal bir yapıya kavuşturularak, küresel rekabetin güçlendirilmesi, ülke ekonomilerinin ve dünya ekonomisinin gelişimi için büyük fırsatlar taşımaktadır. Bu anlamda doğru adımlar atılması halinde, 2013 yılının dünya ticaretinin yeniden gelişme sürecine gireceği bir yıl olması beklenmektedir.

Dünya Ticareti

Varlık Getiri Performansı, 2012

Dolar Bazlı, 31/12/2011-31/12/2012 Arası

*Döviz kurları, altın ve bakır spot getirisi; diğer varlık getirileri ABD doları bazında toplam getiridir.

2007-2008 döneminde başlayan küresel finansal krizin yansımaları dünya genelinde halen devam etmektedir. Gelişmiş ekonomilerde süregelen sorunlar, krizin ilk yıllarında olumlu bir ayrışma ortaya koyan gelişmekte olan piyasa ekonomilerini, giderek artan bir şiddette olumsuz şekilde etkilemeye başlamıştır.

Artık neredeyse deneysel bir yapıya bürünen, parasal genişleme programları, Amerika Birleşik Devletleri ve Euro Bölgesi başta olmak üzere birçok ekonomide, etkinliği tartışılır aşamalara ulaşmıştır. Diğer yandan faiz indirimi açısından ulaşılan alt sınır, artık sadece miktarsal genişleme politikaları izin vermektedir. Ayrıca, kriz sonrası dönemde, gelişmiş ekonomilerin pek çoğunda, finansal sistemin sorunlarının kamu maliyesi sorunlarına dönüşmesi ve kamu maliyesi politikası için herhangi bir hareket alanı kalmaması, kriz yönetiminin tüm yükünü Merkez Bankalarına aktarmıştır.

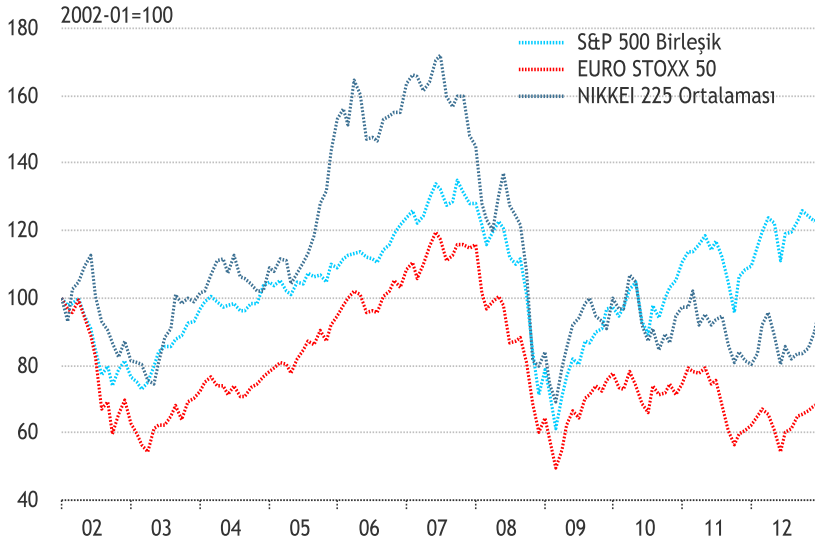
2012 yılı itibarıyla, Amerikan ekonomisindeki kısıtlı ve istikrarsız toparlanma sinyalleri ayrı tutulursa, gelişmiş ekonomilerde belirgin bir ekonomik yavaşlama söz konusudur. Hatta, bu

yavaşlama Euro Bölgesi'nde gerileme halini almış durumdadır. Amerika'da mali uçurum sorunu, Avrupa Birliği'nde kamu borcu krizi ve Japonya'daki kamu borcunun sürdürülebilirliği açısından gelen sorunlu aşama, tüm bu ekonomilerde para politikasını birincil politika alanı haline getirmiştir. 2012 yılının ortalarında, Avrupa Merkez Bankası Başkanı, Euro'yu kurtarmak için ne gerekirse yapılacağını ifade ederken, izleyen günlerde Amerikan Merkez Bankası FED, önce Eylül ayında QE3 diye bilinen miktarsal genişleme paketini, takiben Aralık ayında da QE4 diyebileceğimiz paketi açıklamıştır. Bu önlem paketi çerçevesinde, FED, işsizlik oranı %6.5'a ulaşınca kadar belirsiz bir sürede ayda 85 milyar dolara ulaşan tutarlarda mortgage kağıtları ve uzun dönemli Hazine kağıtları alacağı taahhüdünü ortaya koymuş durumdadır. Japonya'da ise yeni

seçilen hükümetin ilk işlerinden biri, Japonya Merkez Bankası'nı parasal genişleme konusunda cesaretlendirecek şekilde enflasyon hedefini yıllık %2'ye çekmek olmuştur. Ancak, tüm bu çabalar henüz dünya ekonomisinde, hızlı bir düzelme sağlamaktan uzaktır. Dünyada

gelişmiş birçok ekonomide varlık getirileri sıfıra hatta reel olarak negatife doğru gerilemiştir. Bu nedenle, dünya genelinde getiri ve güvenli liman arayışı söz konusudur.

Hisse Senedi Endeksleri

Özellikle gelişmiş ekonomilerde, finansal varlıklar başta olmak üzere varlık fiyatlarında düşük getirili dönemin temel etmenleri, doğal olarak, hisse senedi piyasalarında çok daha etkili olmaktadır. Avrupa ve Japonya borsaları, küresel kriz sürecinde karşı karşıya kaldıkları kayıpları henüz tazmin edememiş durumdadırlar. 2002 yılı birinci ay baz alınan hisse senedi endeksi karşılaştırmaları, Avrupa ve Japonya borsalarının, 2012 Aralık sonu itibarıyla henüz 2002 başlangıç değerlerini yakalayamadıklarını ortaya koymaktadır. Özellikle, Avrupa Birliği genelinde süregelen

borç krizinin etkileri nedeniyle, 2012 yılının son yarısındaki artış eğilimine rağmen, Avrupa borsaları 2002 yılı başındaki düzeyinden çok uzaktır. Nikkei 225 ortalama endeksi 2012 yılı sonunda, 2002 başlangıç değerine yaklaşırken, Japonya borsasında henüz belirgin bir yukarı yönlü eğilim görülmemektedir. S&P 500 temelinde

değerlendirildiğinde, Avrupa ve Japonya'dan farklı olarak, Amerikan hisse senedi piyasalarının güçlü bir yükseliş eğilimi içerisinde olduğu gözlenmektedir. Kriz sonrası süreçte dönem dönem gerilemelere karşın, S&P 500 birleşik endeksi, krizdeki dip değerinde kısa sürede uzaklaşmış ve 2012 yılında başlangıç karşılaştırma değeri olan 100'ün üzerinde kalmayı başarmıştır. Temel bir öncü gösterge olarak dikkate alındığında, hisse senedi endeksleri, Amerika Birleşik Devletleri'nde çok daha olumlu olmak üzere 2013 için pozitif bir görünüm ortaya koymaktadırlar.

TÜRKİYE EKONOMİSİ

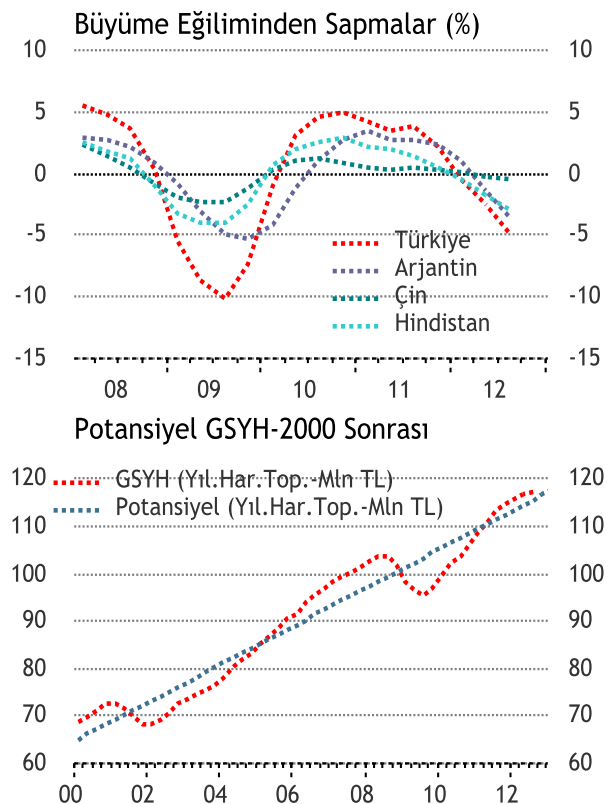
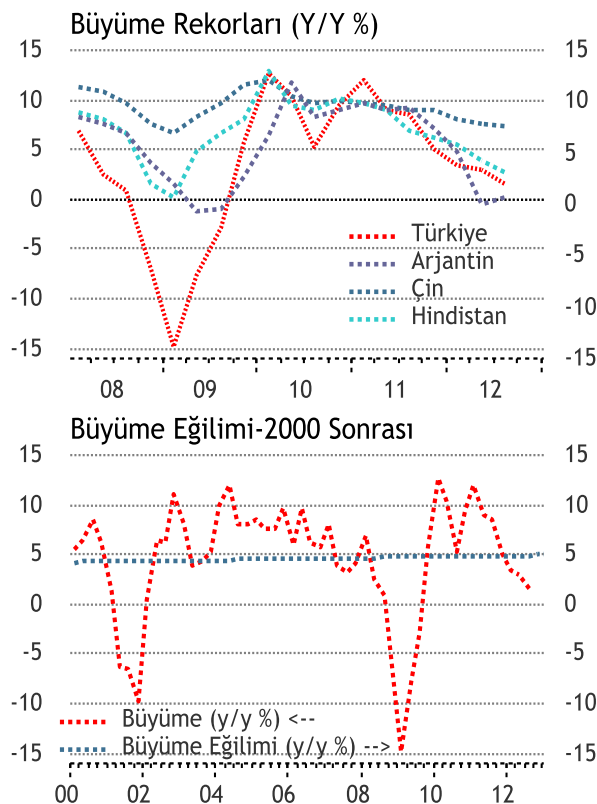
Yavaşlayan Ekonomi, Dengelenen Talep

Türkiye ekonomisinin yurtdışı tasarruflara bağımlılığı, 2011 yılı sonunda cari açığın milli gelire oranını %10'lara ulaşmasıyla ekonominin belirgin bir zayıflık noktası haline gelmiştir. Politika yapıcılar tarafından, 2011 yılında bu konuda art arda önlemler alınmaya çalışılmıştır. Önce, Merkez Bankası yurtiçi kredi arzını, aracılık maliyetlerini etkileyerek kontrol etmeye çalışmış, ardından, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, bu arzı doğrudan etkileyebilecek önlemler almış ve en

nihayetinde vergiler yoluyla iç talebin kontrol edilmesine yönelik adımlar atılmıştır.

2012 yılının ilk üç çeyrekteki GSYH büyüme oranları ve büyümenin yapısının ortaya koyduğu üzere, bu adımlar, olumsuz küresel koşullar ve dünya ekonomisine bağlı olarak beklentilerde bozulmanın da etkisiyle, ekonomide belirgin bir yavaşlama getirmiştir. Özellikle iç talep-dış talep arasında önemli bir dengeleme görünümü yaratan söz konusu bu yavaşlama, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde oldukça düşük bir büyüme oranı ile sonuçlanmıştır.

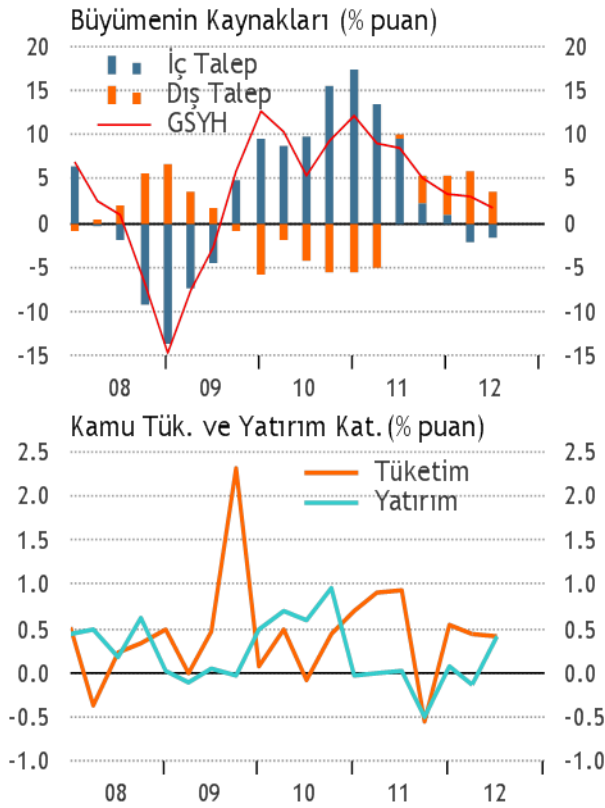
Büyüme

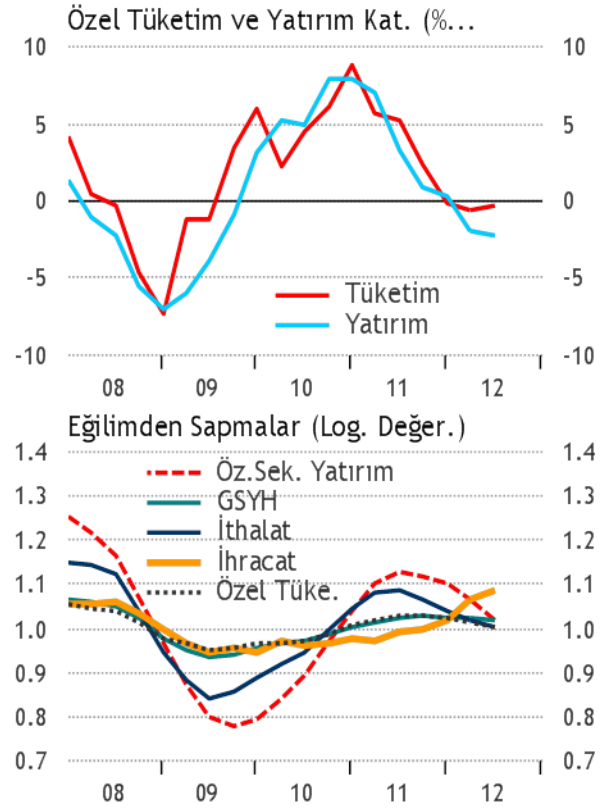
2012 yılında gelişen bu büyüme tablosu, 2010-2011 yıllarında büyüme rekorları yarışında yer alan Türkiye ekonomisinin büyüme eğiliminden önemli ölçüde sapmasını beraberinde getirmiştir. Türkiye, Arjantin ve Hindistan ekonomilerindeki büyüme eğiliminden sapmalar, Çin ile karşılaştırıldığında oldukça belirgin bir görünüm arz etmektedir.

Son güncellemeler itibarıyla, yılın ilk üç çeyreğinde bir önceki yıla göre GSYH büyüme rakamlarının sırasıyla, %3.4, %3.0 ve %1.6 olarak gerçekleştiği tespit edilmektedir. Yılın ilk iki çeyreğinde %3'ler etrafında yumuşak bir iniş şeklinde kontrol edilebildiği düşünülen ekonomik büyüme, üçüncü çeyrekte beklenenden daha az yumuşak bir iniş görüntüsü arz etmektedir.

Büyümenin Talep Yapısı

Source: Thomson Reuters Datastream

Yılın üçüncü çeyreğinde tespit edilen, bu "beklenenden daha az yumuşak inişte" en önemli rolü iç talepteki yavaşlama oynarken, iç talebin yavaşlaması ise özel kesim tüketim ve yatırımları harcamalarındaki daralmadan

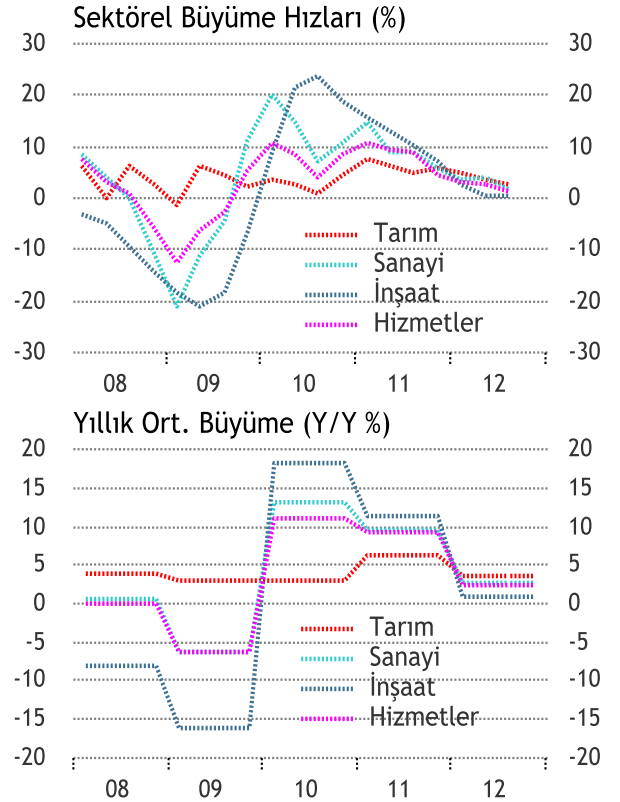
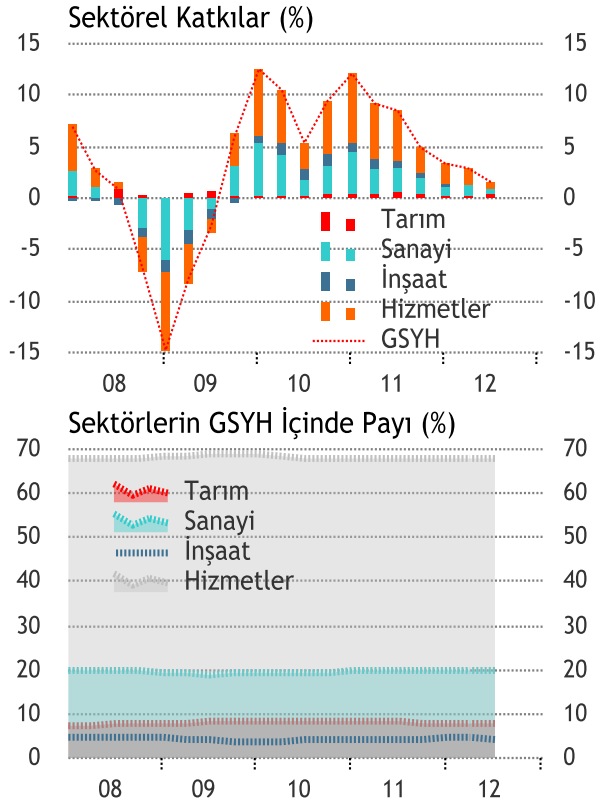
kaynaklanmıştır. Kamu nihai tüketim ve yatırım harcamaları, 2012 yılı üçüncü dönemde sırasıyla, %4.4 ve %11.2 artarken, özel kesimde hanehalkı tüketim harcamaları %0.5, özel

sektör yatırım harcamaları ise %11.1 düşüş göstermiştir.

2012 yılı üçüncü çeyrek büyüme rakamları, kalemler itibarıyla büyümeye katkılar olarak incelendiğinde, mevcut dönemde iç talepteki gerilemenin büyümeyi -1.7 puan azalttığı gözlenmektedir. Burada, en güçlü negatif etki, özel sektör yatırım harcamalarından gelmiş, kamu yatırım harcamaları artışı büyümeyi 0.4 puan arttırırken, özel sektör yatırım harcamalarındaki azalma büyümeyi 2.2 puan düşürmüştür. Yine tüketim harcamaları cephesinde, kamu nihai tüketim harcamaları büyümeye 0.4 puan artı yönlü katkı yaparken, hanehalkı tüketim harcamaları bu değere yakın azaltıcı etki göstermiştir.

Dış talep açısından bakıldığında, mal ve hizmet ithalatında bir önceki yıla göre düşüşler devam etmekte ve bu durum toplam büyümeye rakamına artı yönde katkı yapmaktadır. 2012 yılının üçüncü çeyreğinde, ithalattaki azalmanın büyümeye katkısı 0.6 puan olmuştur. Diğer taraftan, mal ve hizmet ihracatının büyümeye olumlu katkısı, bir parça azalmış olmakla beraber üçüncü çeyrekte de devam etmiştir. İhracattaki artışın, büyümeye artı yöndeki katkısı üçüncü çeyrekte 2.8 puandır. Bu iki kalemin toplam etkisi, yani dış talebin büyümeye katkısı 2012 yılı üçüncü çeyrek dönemde 3.4 puandır..

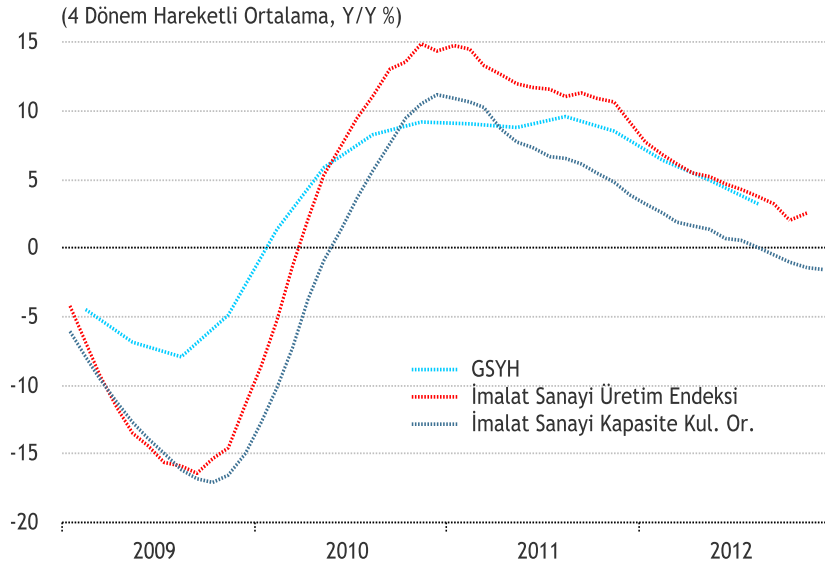
Büyümenin Sektörel Yapısı

2012 yılında ekonomideki yavaşlama sektörler düzeyinde farklı etkiler yaratmıştır. Hızlı büyüme yılları olan 2010 ve 2011'de büyümede belirgin role sahip olan inşaat sektörü, 2012 yılında büyümeye katkı sağlamaz hale

gelmiştir. Ekonomi içinde %10'dan düşük paya sahip tarım sektörü dikkat çekici bir yavaşlama sergilemezken, inşaat, hizmetler ve sanayi sektörlerinde yavaşlama dikkat çekici seviyelerdedir.

GSYH, İmalat Sanayi Üretimi ve Kapasite

Bu çerçevede, 2012 yılı için Orta Vadeli Program hedefi olan %3.2 oranındaki büyüme rakamının sağlanması olasılığı, üçüncü çeyrek büyüme rakamları ile büyük ölçüde kısıtlanmıştır. 2012 yılı büyüme rakamının %3.2 oranında gerçekleşmesi için dördüncü dönem büyüme rakamının %4.8 civarında olması gerekmektedir.

Ancak, yılın son çeyreğinde bu büyümenin gerçekleşebilmesi için, Aralık ayı imalat sanayi üretim endeksinin %8 civarında bir artış göstermesine ihtiyaç bulunmaktadır. GSYH, imalat sanayi üretim endeksi ve imalat sanayi kapasite kullanımı arasında yıllık yüzde artışlar çerçevesindeki ilişkiye bakıldığında, yavaşlama dönemlerinde tarım ve hizmet sektörleri ile diğer sanayi alt sektörlerinin katkısıyla, GSYH büyümesinin üretim endeksi ve kapasite kullanım oranı yıllık değişimlerinin üzerinde kaldığı gözlenmektedir.

Bu itibarla, imalat sanayi üretim endeksinin Kasım ayındaki sıçrama şeklindeki artışı, azalarak da olsa Aralık ayında devam ettirmesi, söz konusu ayda sanayi üretim endeksinin yıllık artışını %8'e çıkarabilecektir. Düşük olmayan bir olasılığa sahip bu gelişmenin gerçekleşmesi halinde, 2012 yılı %3.2'lik bir GSYH büyüme oranı ile sonuçlanabilecektir. Ayrıca, son çeyrekte, çeyrekler itibarıyla yıllık GSYH büyüme oranının, aynı kapsamdaki sanayi üretim endeksi artışını aşması ihtimali, %3.2 oranında bir yıllık büyüme rakamına ulaşılması şansını arttırmaktadır.

Dengeleme Sürecinde Sektörel Gelişmeler

Ekonomideki talebi dengelemeye yönelik önlemler, 2012 yılında sanayi üretiminde belirgin bir yavaşlamaya neden olmuştur. 2005 yılının birinci ayını 100 olarak alan üretim endeksinin alt grupları incelendiğinde, bu süreçte en belirgin yavaşlamanın dayanıklı tüketim ve yatırım mallarında ortaya çıktığı gözlenmektedir.

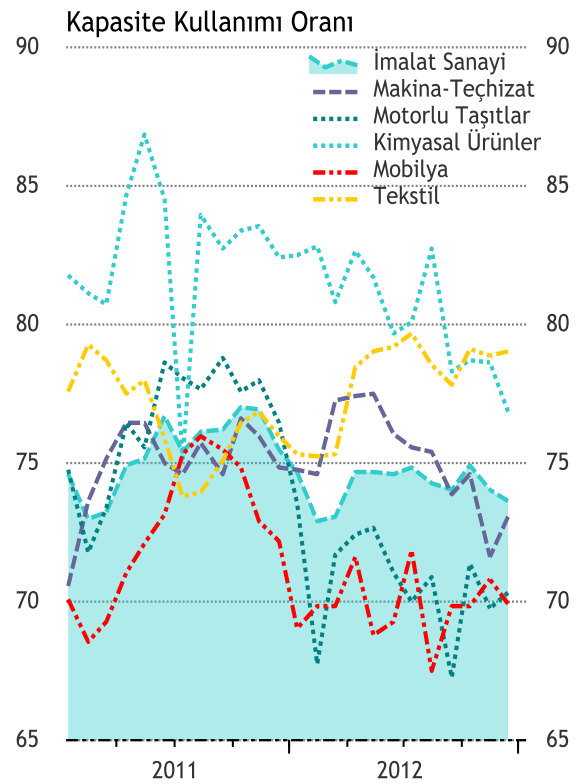
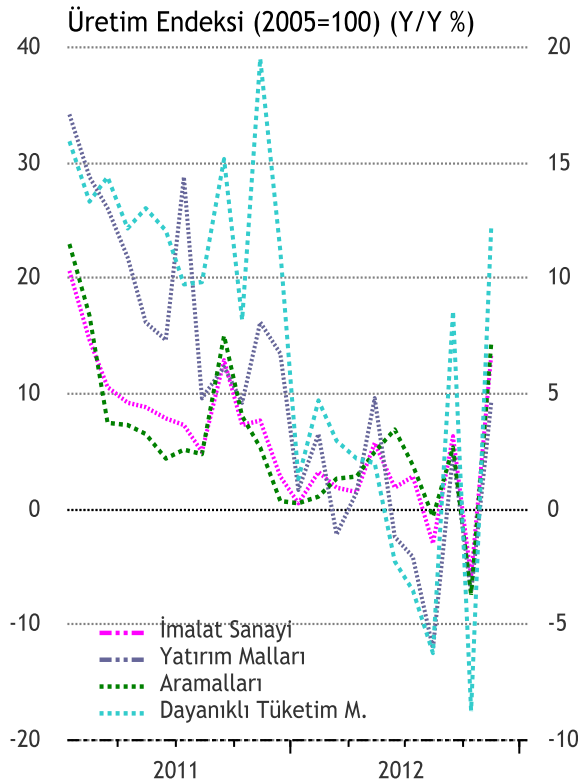
Aramalı üretimi ise, 2012 yılının ilk yarısında görece yavaş bir düşüş sergilemiştir. Diğer yandan, imalat sanayi genel endeksi, yatırım malları endeksi, dayanıklı tüketim malları endeksi ve aramalı üretim endeksi Ekim 2012'de sert bir düşüşün ardından, Kasım

2012'de hızlı bir yükselme sergilemiştir. Bu süreçte, dayanıklı tüketim malları üretimindeki artışın %12 civarında bir orana yükseldiği dikkat çekmektedir.

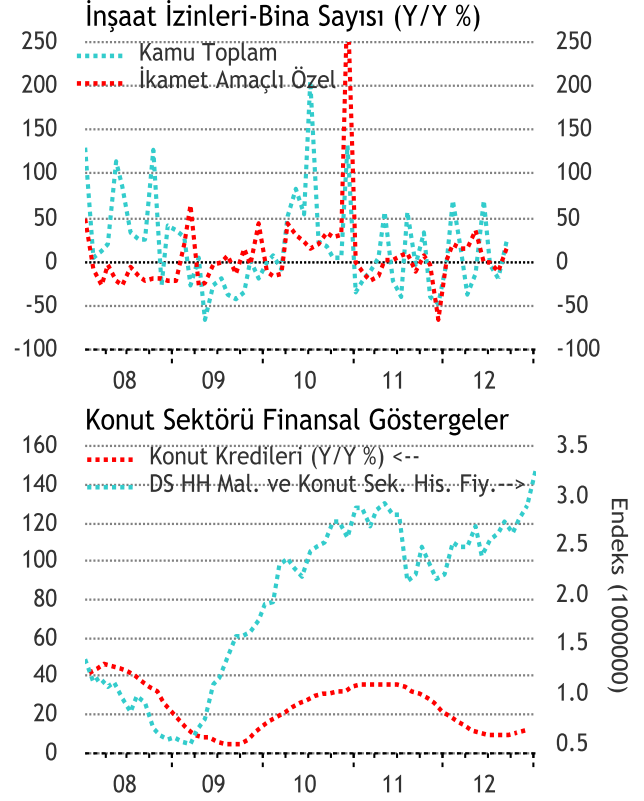
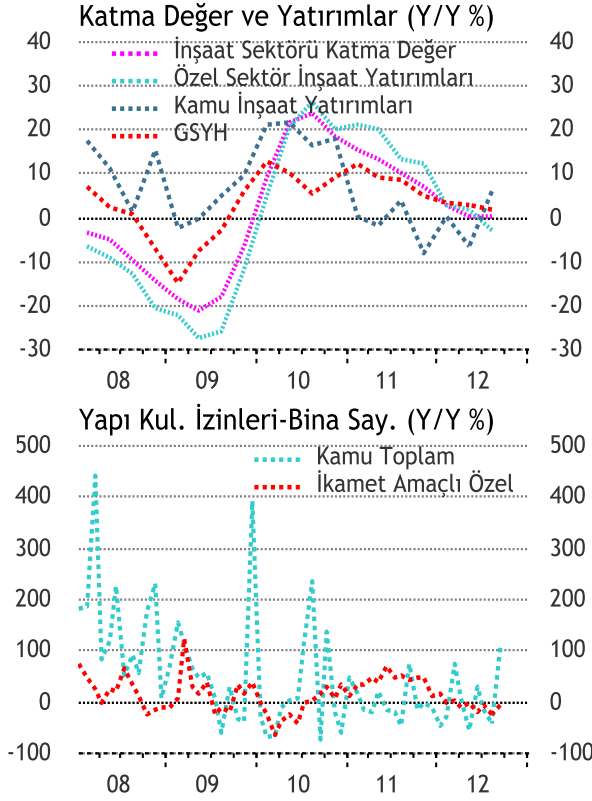
2012 genelinde yatay bir seyir izleyen imalat sanayi kapasite kullanım oranı sektör bazında incelendiğinde, tekstil sektörü kapasite kullanım oranında, büyük ölçüde ihracat artışına dayalı, görece bir yükseliş gözlenmektedir. Diğer tüm sektörlerde kapasite kullanım oranları, bu sektörlerde iç talebe yüksek bağlılık ve görece düşük ihracat performansı nedeniyle düşüş sergilemiştir.

I

Üretim Endeksi ve Kapasite Kullanım Oranları

İnşaat Sektöründe Gelişmeler

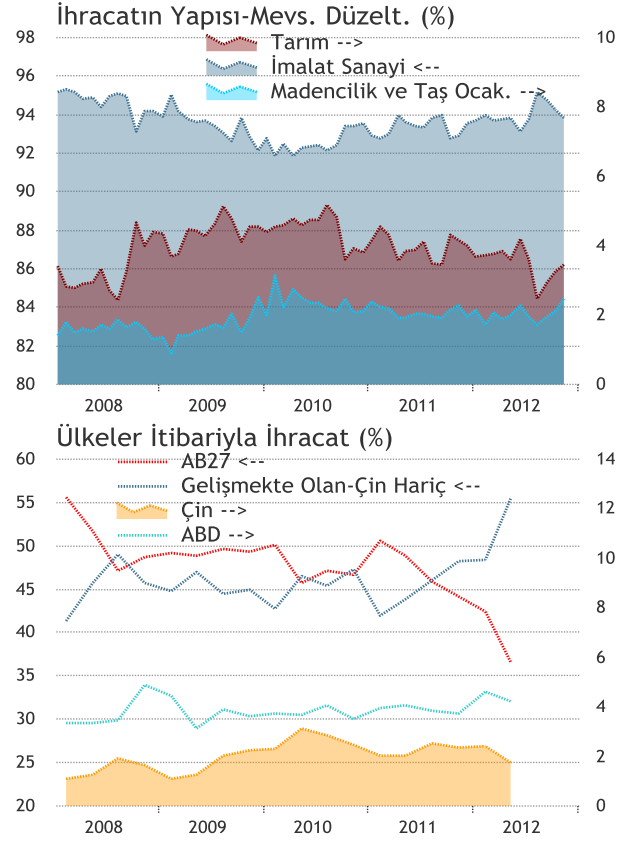
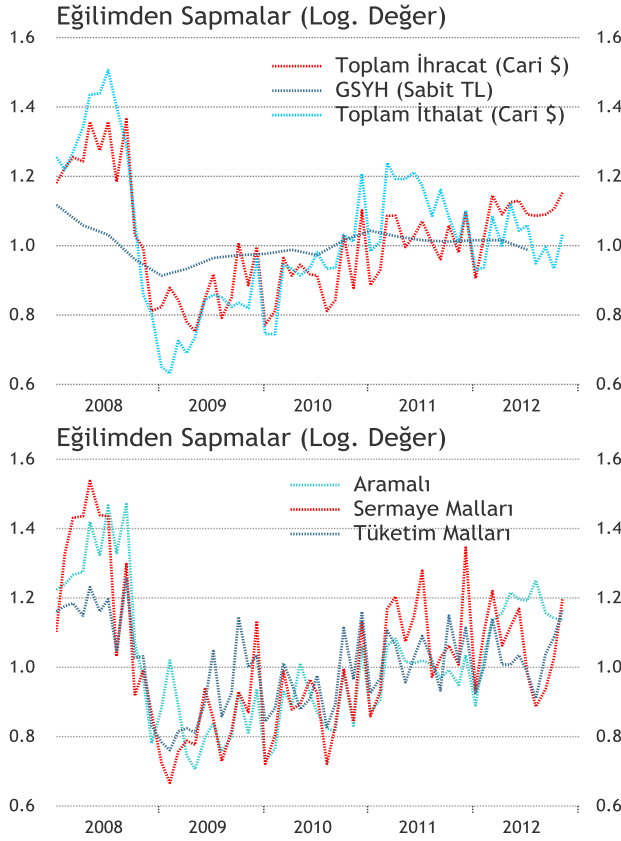
Sabit fiyatlarla GSYH, katma değer ve harcama verileri incelendiğinde, 2011 yılının üçüncü çeyreği itibarıyla başlayan ve 2012 yılında da devam eden özel sektör inşaat yatırımlarındaki belirgin yavaşlama ve kamu inşaat yatırım harcamalarındaki daralma nedeniyle inşaat sektörü katma değer artışında duraklama görülmektedir.

Diğer yandan, inşaat izinlerinin gelişimi incelendiğinde, 2012 yılı ilk yarısı itibarıyla belirgin bir artış dikkat çekmektedir. Bu artış yeni konut başlangıçları olduğuna işaret etmektedir. Tamamlanan konutların arzını gösteren yapı kullanım izinlerine bakıldığında

ise, 2012 yılı genelinde konut amaçlı yapı izinlerde daralma eğilimi gözlenmektedir.

Konut kredileri ve Datastream tarafından İMKB kapsamındaki hanehalkı malları ve konut sektörü hisselerine dayalı olarak hesaplanan endeks verilerine bakıldığında, 2012 yılı boyunca devam eden artış eğilimi, özellikle 2012 yılının son çeyreğindeki hızlı artış ile, konut sektörü açısından canlanmanın işaretlerini ortaya koymaktadır. Konut kredileri ise, 2011 yılının ikinci yarısından itibaren dört çeyrek üst üste istikrarlı şekilde düşüşünü sürdürmüştü; 2012 yılı ikinci yarısından itibaren tekrar artma eğilimi göstermeye başlamıştır.

İhracatın Gelişimi

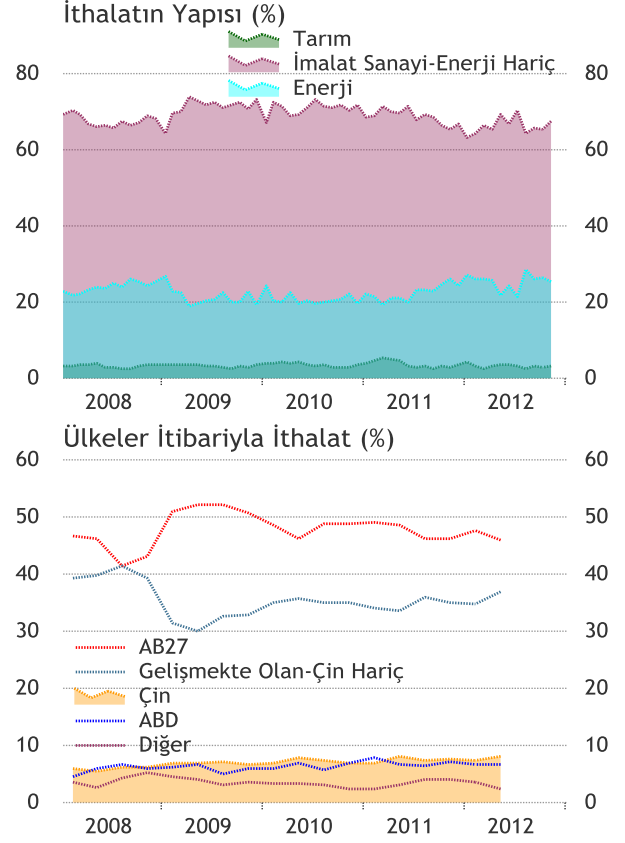
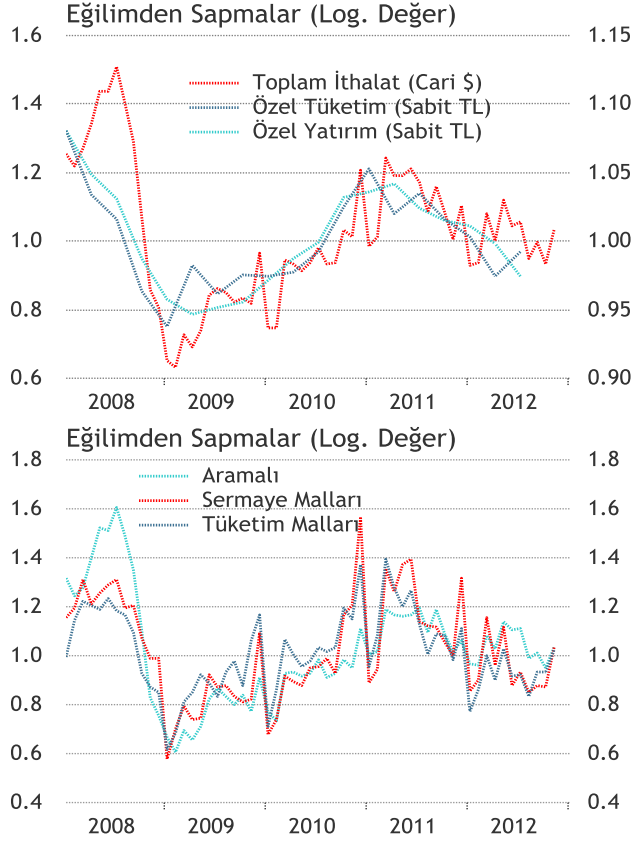

İhracat ve ithalat hacimlerinin potansiyel düzeylerinden sapma serileri arasındaki yakın ilişki, ihracatın ithalata bağımlılığı açısından önemli bir bulguya işaret etmektedir. Diğer yandan, ihracatın küresel ekonomik koşullara bağımlılığını vurgulayan diğer bir eğilim, küresel krizde, imalat sanayi ürünleri ihracatının toplam ihracat içindeki payının düşüş göstermesidir. İthalatta yavaşlamanın ve reel kurda düzeltmelerin meydana geldiği 2012 yılında, ihracatta imalat sanayi ürünlerinin payının artmaması bu durumun güncel bir göstergesidir.

İhracatta pazar çeşitliliğinin artırılması amacıyla, son yıllarda Afrika ülkeleri, Asya-

Pasifik ve Latin Amerika ülke gruplarına yönelik olarak ticaretin geliştirilmesi amaçlı çalışmalar yürütülmektedir. Söz konusu pazar çeşitliliğinin artırılması politikası neticesinde, 2012 yılında AB-27 ülkelere olan ihracatımızdaki düşüşün ivme kazanmasına rağmen, genel olarak ihracatta 2011 yılına göre artış gözlenmiştir. 2012 yılında özellikle Çin hariç gelişmekte olan ülkelere ihracatta hızlı bir artış kaydedilmiştir. İhracattaki bu artış, ithalattaki düşüşü dengelemese de, milli gelir artışına olumlu katkıda bulunarak büyümeyi destekleyen temel bileşenlerden biri olmuştur.

İthalatta Gelişmeler

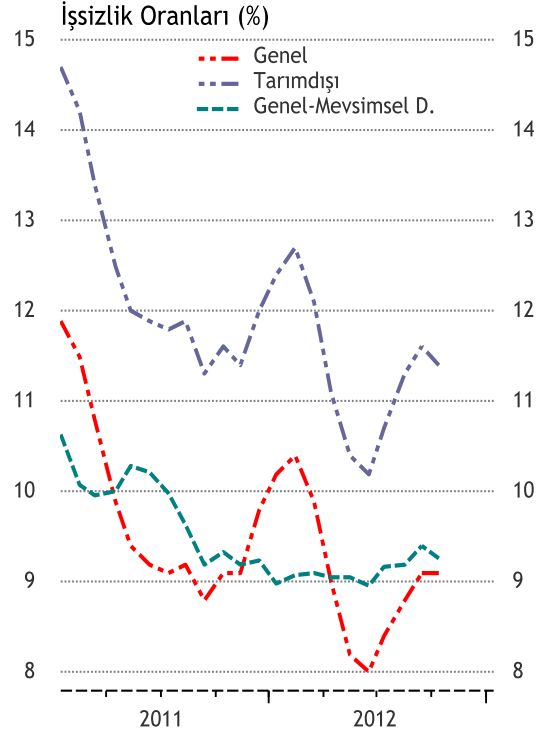
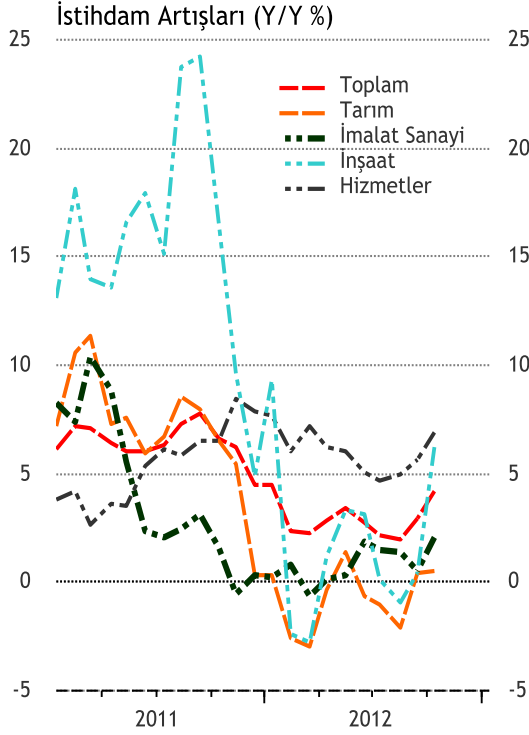
2009 yılının dördüncü çeyreğinden başlayarak hızlı bir büyüme eğilimi gösteren özel sektör tüketim ve yatırım harcamaları, büyümenin belirleyici dinamiğini oluşturmuştur. Bu temel talep bileşeninin potansiyel eğiliminden sapma verileri ile ithalatın potansiyel eğiliminden sapma verileri arasında eşleşme, özel sektör tüketim ve yatırım harcamalarının, aynı zamanda, ithalatın dinamiğine de önemli katkıda bulunduğunu göstermektedir.

2011 yılının son çeyreğinde başlayan 'yumuşak iniş' politikası neticesinde, ekonomik aktiviteye ve yatırım talebine bağlı olarak ithalatta azalma gözlenmiştir. Bu azalmaya en büyük

katkının özel yatırım harcamalarındaki düşüş tarafından geldiği görülmektedir. Diğer yandan, 2012 yılı son çeyreğinde aramalı ve sermaye malları ithalatındaki artış, ekonomik büyümede görece bir toparlanmaya işaret etmektedir.

İthalatın sektör bazında yapısı incelendiğinde, 2012 yılında ithalattaki genel düşüşe rağmen, sektörel dağılım yapısında bir değişiklik olmamıştır. İthalatta öne çıkan bir başka eğilim ise, daralma dönemlerinde gelişmiş ülkelere yapılan ithalatın payındaki azalmadır

İstihdam Artışları ve İşsizlik Oranları

2009 yılı ikinci çeyrekte ekonomide toparlanmanın başlaması ve Mayıs 2009'daki istihdam paketinin uygulamaya konulmasıyla, Haziran 2009'da %13'e gerileyen işsizlik, sonraki dönemlerdeki dalgalanmalara rağmen, 2011 Nisan ayına kadar olan dönemde tek haneye kadar inmiştir. 2012 yılının ikinci çeyreğine kadar işsizlik oranlarında devam eden düşüş eğilimi, ekonomik aktivitedeki yavaşlamanın belirginleşmeye başlamasıyla, yatay bir seyir içine girmiştir.

2012 yılı sonuna doğru istihdam artışında görece bir toparlanma yaşanmış; Eylül ayında kayıtlı

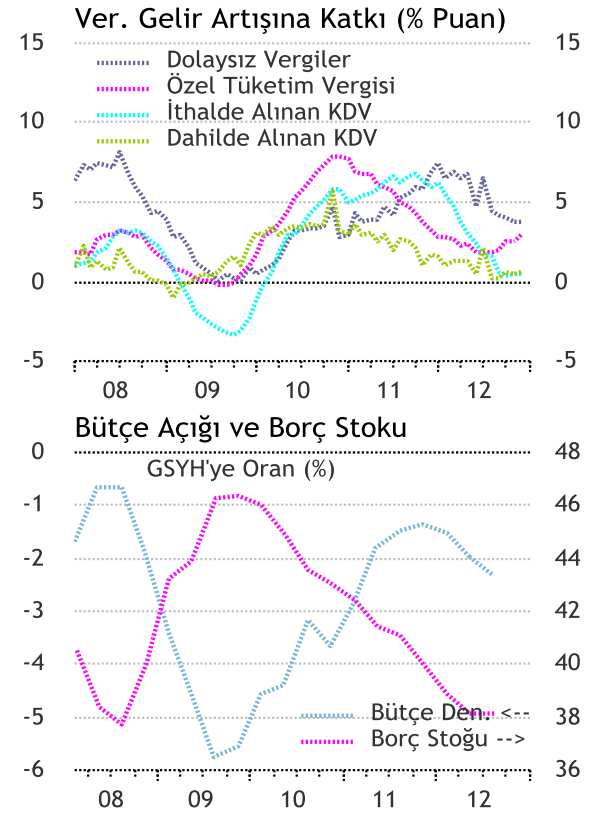
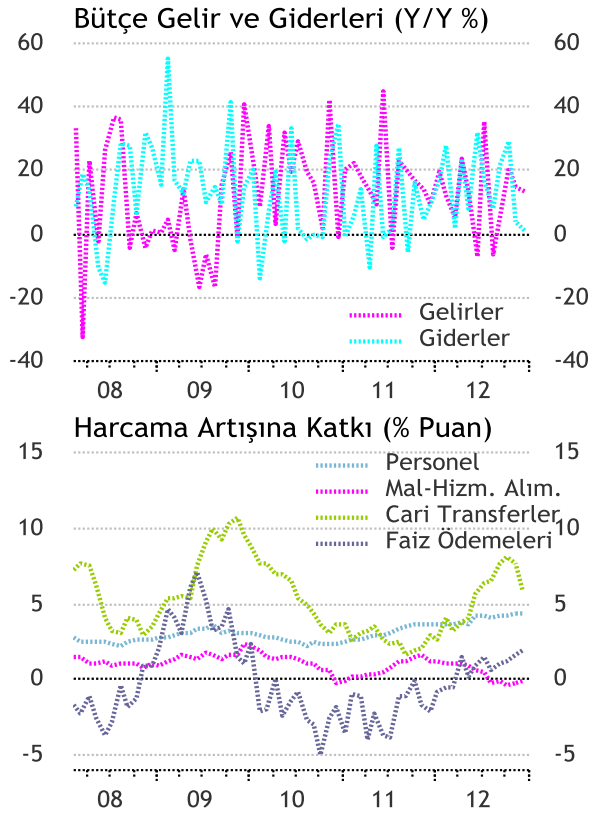
istihdam, 2011 yılının aynı dönemine göre %6,6 artmıştır. İstihdamdaki bu artışın, kamu istihdamının katkısıyla hizmet istihdamının artışından kaynaklandığı görülmektedir. Diğer yandan, 2012 yılı başında hızlı bir düşüş sergileyen inşaat sektörü istihdam artışı, 2012 yılının ikinci yarısından itibaren belirgin bir yükselme göstermiştir. Üçüncü çeyrek itibarıyla, imalat sanayi ve hizmet sektörü istihdam artışında da yukarı yönlü bir eğilim dikkat çekmektedir.

Kısıtlanan İç Talep ve Disiplinli Kamu Maliyesi

Euro Bölgesi ülkelerinde görülen yüksek bütçe açıkları ve yüksek borçluluk oranlarının, Türkiye’de tecrübe edilmiyor olması, Türkiye’yi 2012 yılında da bu ekonomilerden pozitif yönde ayırtırmaya devam etmiştir. Diğer yandan, kamu maliyesinde sürdürülen disiplinli

yaklaşım sayesinde borç stokunda belirgin bir düşüş gözlenmiştir. 2013 yılı bütçe hazırlık çalışmalarında ifade edildiği üzere, kamu borç stokunun GSYH’ye oranının 2012 yılında %36 seviyesinde gerçekleşmesi beklenmektedir.

Kamu Maliyesi

Diğer yandan, 2012 yılı ilk üç çeyreğinde, bütçe dengesi, bir önceki yıl ile karşılaştırıldığında Kasım ayında yaşanan görece iyileşmeye rağmen genel olarak bir bozulma göstermiştir. Söz konusu kötüleşmenin kaynaklarına bakıldığında, ilk üç çeyrekte tüm vergi gelirlerindeki düşüş göze çarpmaktadır. Yaşanan iç talep daralmasına ve ithalattaki

gerilemeye bağlı olarak, başta KDV ve ÖTV olmak üzere dolaylı vergilerdeki düşüşün yanında, dolaysız vergilerde de düşüş eğilimi göze çarpmaktadır. Ancak, Eylül ayında açıklanan ÖTV zamları ve yılın son çeyreğinde beklenen canlanmaya bağlı olarak, 2012 yılı bütçe hedeflerinin tutturulması beklenmektedir.

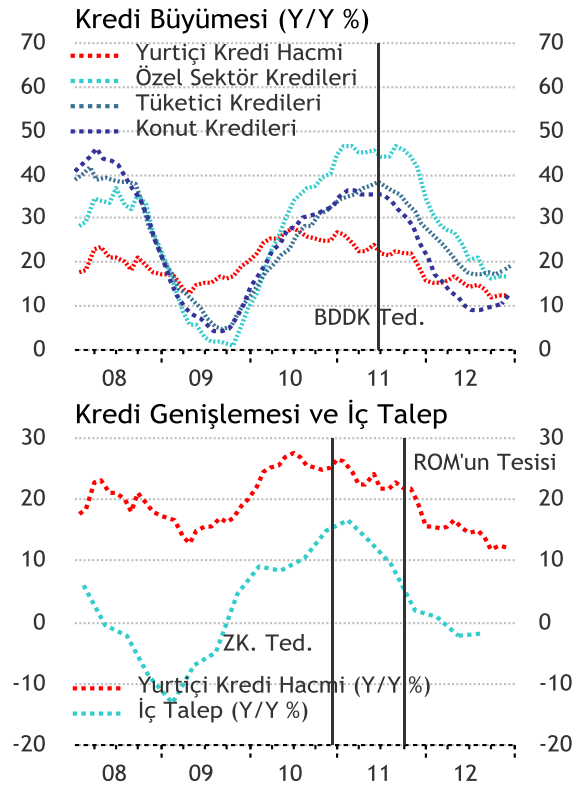
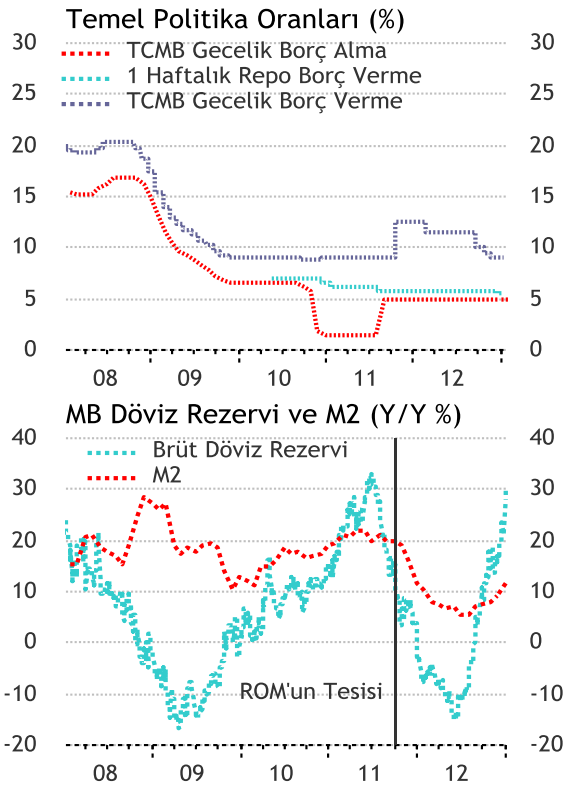
Harcamalar incelendiğinde ise, 2012 yılında yaşanan yavaşlamaya rağmen personel ve cari transfer kalemlerindeki artışlar dikkat çekmektedir. Bu durum ise, ekonomik aktivitedeki gelişmelere hassas olan gelir yapısına karşılık, esnek olmayan harcama yapısını ortaya koymaktadır.

Ancak, bu sorunlara rağmen, Türkiye, 2004 yılından beri Maastricht kriterine istikrarlı bir

şekilde sağlamaya devam etmektedir. Bu çerçevede, 2012 yılında, bütçe açığı/GSYH oranındaki ufak çaplı artışa rağmen, Türkiye birçok gelişmiş ve gelişen ülkeye kıyasla bütçe disiplini açısından dikkate değer bir performans sergilemektedir.

Talebin Yönetimi Sürecinde Para Politikası

Para Politikası

2012 yılının ilk yarısında uygulanan sıkı likidite politikası, yılın ikinci yarısında yerini aşamalı olarak ekonomik aktiviteyi destekleyici bir duruşa bırakmıştır. TCMB, yıl ortasından

itibaren piyasaya verdiği likiditeyi arttırarak kısa vadeli faizlerin koridorun alt sınırına yakın seyretmesini sağlamıştır.

Eylül 2012 sonrasında Avrupa Merkez Bankasının Euro'yu kurtarma planının küresel riskleri sınırlaması ve 2011 yılının sonunda uygulamaya konulan Rezerv Opsiyonu Mekanizmasının etkililiğinin belirginleşmeye başlaması, faiz koridorunun üst sınırının kademeli olarak indirilmesine olanak tanımıştır. 2012 Aralık ayında ise, artan küresel risk iştahı ve küresel sermaye akımlarına karşılık olarak para politikası faiz oranı sınırlı oranda indirilmiştir. Ancak, bu gelişmenin yurtiçi kredi hacmi üzerinde genişletici etkisini sınırlamak amacıyla zorunlu karşılıklar yoluyla tedrici sıkılaştırma yoluna gidilmiştir.

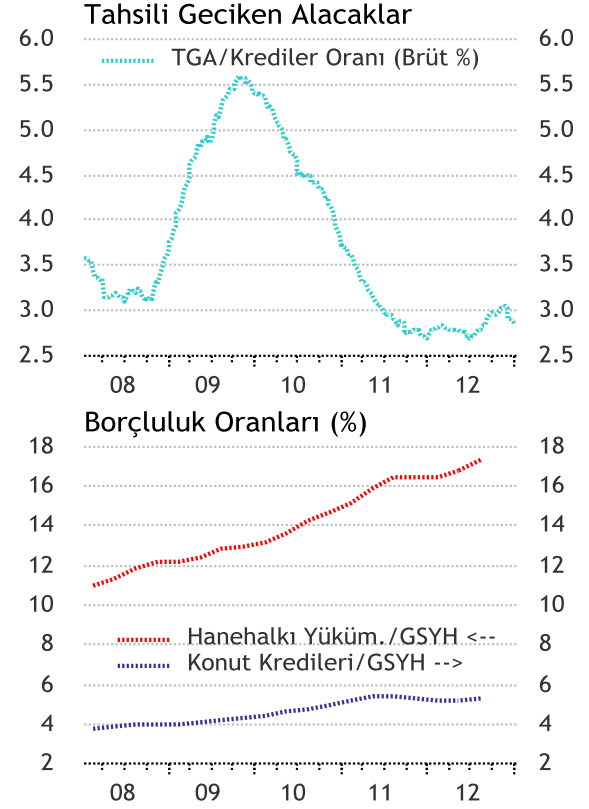
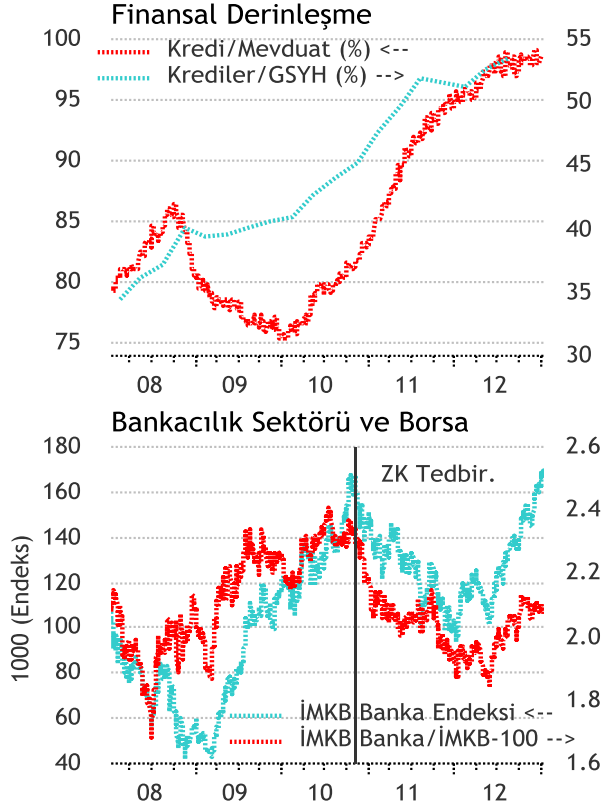
Rezerv Opsiyonu Mekanizmasının aşamalı tesisi kapsamında, Rezerv Opsiyonu Katsayıları piyasa koşulları çerçevesinde kademeli olarak güncellenirken, son olarak Ağustos 2012'de döviz için yüzde 60, altın için yüzde 30 seviyesinde belirlenmiştir.

2010 yılı sonundan itibaren uygulamaya konulan faiz koridoru, zorunlu karşılık oranları ve Rezerv Opsiyonu Mekanizması tedbirleri, 2011 yılı ortasında BDDK tarafından alınan tedbirlerle desteklenmiştir. BDDK tedbirleriyle birlikte, yıl sonundaki vergi düzenlemelerinin ve küresel koşullardaki bozulmanın etkisiyle, 2011 yılının ikinci yarısından itibaren konut kredileri ve tüketici kredileri yıllık artış hızında önemli bir yavaşlama sağlanmıştır.

Böylelikle yurtiçi kredi hacmi genişlemesi yıllık bazda %10 seviyelerine gerilemiştir. 2012 yılı ikinci yarısında Rezerv Opsiyonu Mekanizmasının sağladığı döviz rezervleri artışlarına bağlı olarak, para arzı (M2) ekonomiyi desteleyici yönde gevşetilmiştir. Aktiviteyi destekleyici yöndeki bu politika seçiminin, 2012 yılının son çeyreğinde, iç talebi canlandırması beklenmektedir.

Yavaşlayan Ekonomiye Rağmen Korunan Finansal İstikrar

Finansal İstikrar

2000-2001 krizleri sonrası, Türkiye ekonomisinin temel güç ve dayanıklılık alanlarından biri haline gelen bankacılık sektörü ve bankacılık baskın finansal sektör, 2012 yılında ekonomideki yavaşlamaya rağmen, sağlamlık göstergeleri itibarıyla birçok ülke bankacılık sisteminden daha güçlü ve dayanıklı durumdadır.

Talebin dengelenmesi yönünde atılan politika adımlarının en başında gelen ölçülü kredi genişlemesi hedeflemesi neticesinde oluşan politika çerçevesi, 2010 yılı sonrasında bankacılık sektörünün kârlılık ve sermaye yeterliliği oranlarında belirgin bir düşüş

getirmiştir. Ancak, buna rağmen 2012 üçüncü çeyrekte %16.5 oranındaki SYR ile Türk bankacılık sektörü, birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomiye kıyasla halen güçlü ve sağlam bir yapıya sahiptir.

Yıl içerisinde yavaşlayarak da olsa artışına devam eden mevduatın krediye dönüşüm oranı, Türkiye'de finansal derinleşmenin devam ettiğini ortaya koymaktadır. Kriz sonrası hızla yükselen brüt tahsili geciken alacaklar oranı, 2012 ikinci yarıyılıda küçük bir artış sonrası yeniden azalış eğilimindedir.

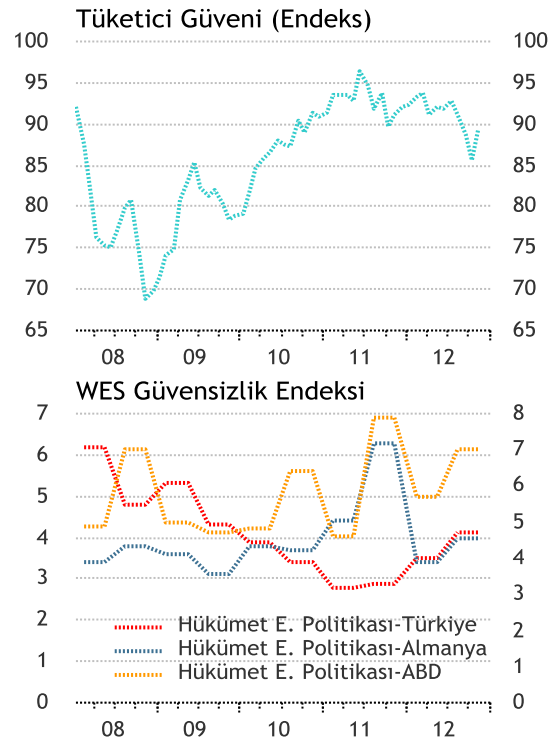
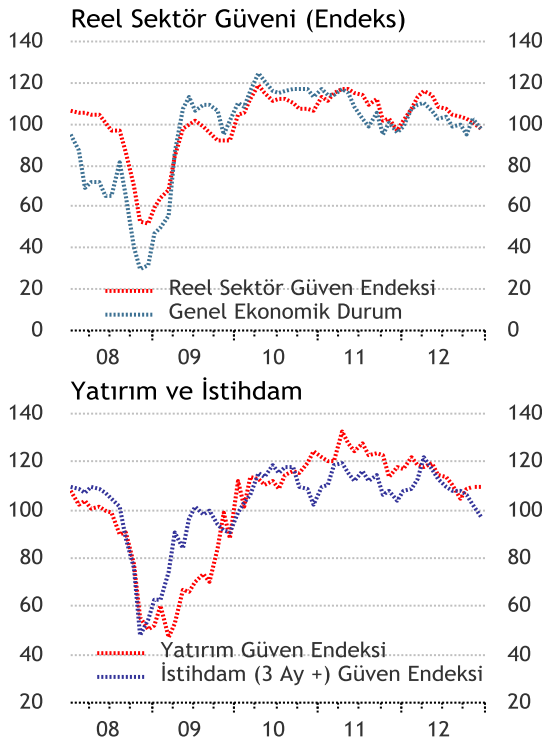
2010 yılsonu sonrası azalan aktif ve öz kaynak karlılığı oranlarına rağmen, İMKB banka endeksi 2012 yılında da endeksin çekici gücünü oluşturmaktadır.

Türkiye ekonomisinde hanehalkı yükümlülüklerinin ve tüketici kredilerinin GSYH'ya oranının birçok gelişmekte ve

gelişmiş ekonomiye göre düşük seyretmesi, finansal derinleşme için önemli bir potansiyele ve düşük borçluluk oranları itibarıyla da finansal istikrarın temel dayanak noktalarından birine işaret etmektedir.

İstikrarlı Tüketici ve Yatırımcı Güveni

Ekonomiye Olan Güven

Büyümenin önemli öncü göstergelerinden kabul edilen güven endeksleri incelendiğinde, Türkiye'deki sağlıklı ekonomik görünüme ilişkin en güçlü dayanak noktalarından birisinin tüketici ve yatırımcı güveni olduğu görülmektedir. Reel sektör güven endeksi incelendiğinde, 2012 yılı boyunca 100 değerinin

üzerinde olduğu görülmekte ve bu durum ekonomiye ilişkin güvene işaret etmektedir. Tüketici güven endeksi ise, 2011 ikinci yarıyıl sonrası bozulmanın ardından, 2012 Ekim ayında yeniden yükselme göstermiştir. Yatırım ve istihdam güven endekslerinde 2012 yılında 100'e doğru bir gerileme gözlenmesine

rağmen, ekonomide iyimserliğe yakın yatırımcı güveninin devam ettiği gözlenmektedir.

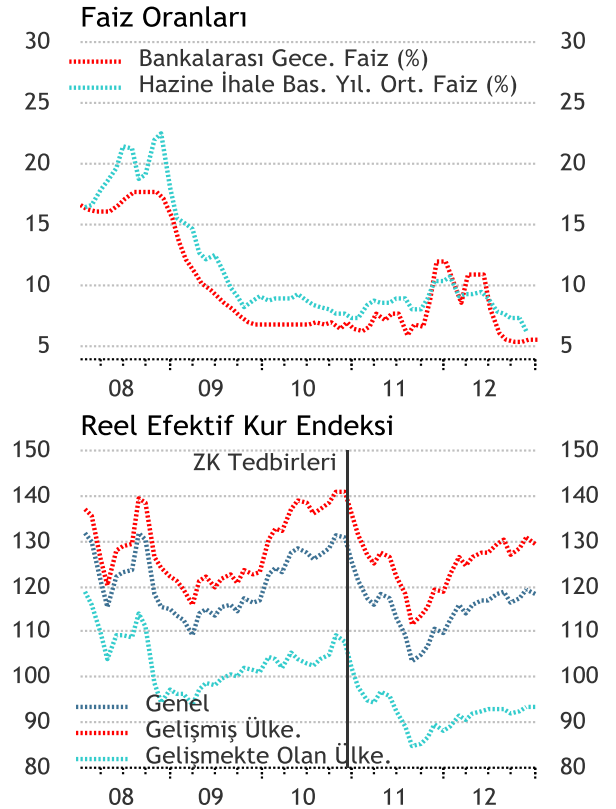
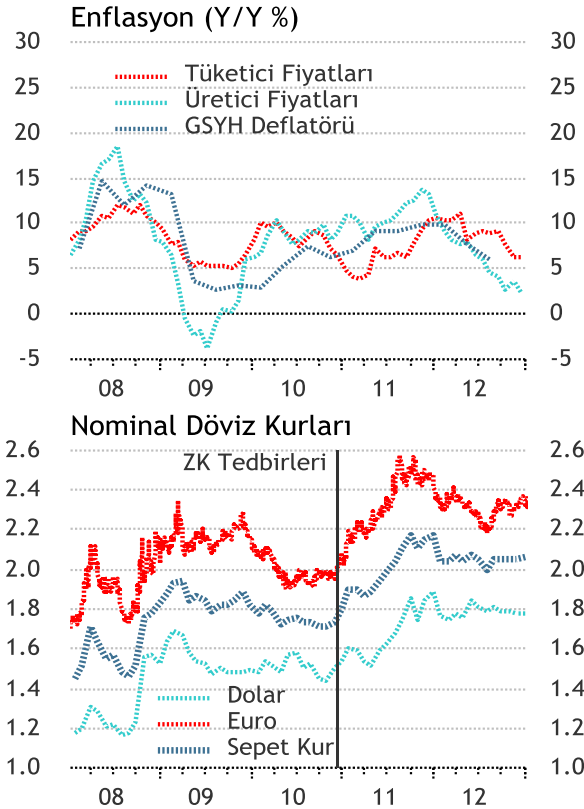
Ifo Institute tarafından gerçekleştirilen güvensizlik endeksinin sonuçlarına göre, Türkiye’de hükümetin ekonomi politikasına olan güven, ABD verileri ile karşılaştırıldığında oldukça olumlu bir görünüm sergilerken, Türkiye’de ‘yumuşak iniş’ politikası çerçevesinde gerçekleşen ekonomik

yavaşlamaya bağlı olarak güvensizlik endeksinde bir miktar artış görülmektedir.

Buna rağmen, 2012 yılının başında, Türkiye için endeks verilerinin hala Almanya verilerinden düşük olması, yani güvensizliğin daha az olması dikkat çekicidir. Almanya için hükümetin ekonomi politikasına güvenin artmasında, AB borç krizinde sergilediği tutarlı tavır büyük rol oynamaktadır.

Yönetilen Riskler

Enflasyon, Faiz ve Kurlar

Talebin dengelenmesi ve cari açığa karşı 2010 sonunda başlayarak uygulamaya konulan tedbirler, özellikle 2011 yılı ikinci yarıda döviz

kurlarının oynaklığında belirgin bir artış neticesinde, enflasyonda hızlı bir artışa neden olmuştur. Ancak, 2012 yılında iç talebin

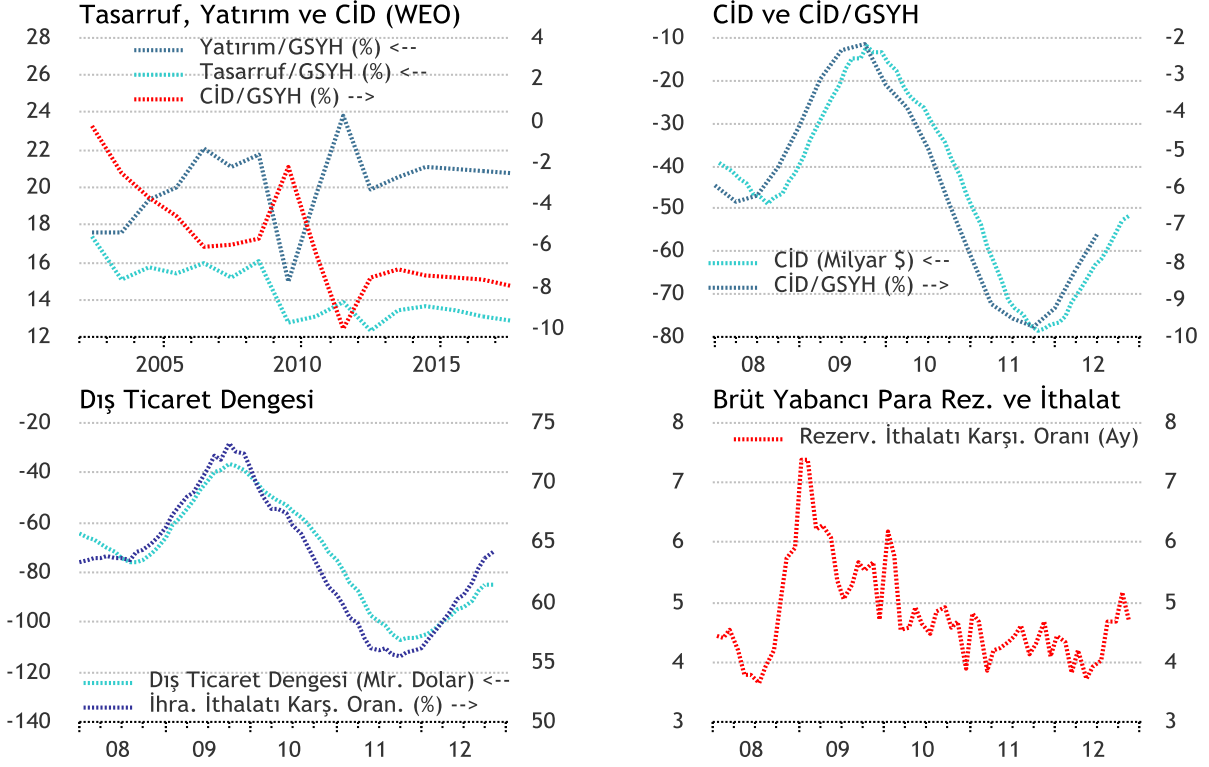
yavaşlaması ve kur sepetinde oynaklığın azalmaya başlamasıyla enflasyon gerileme eğilimine girmiştir. 2012 yılının Eylül ayından sonra dış koşullarda, özellikle Euro Bölgesi kapsamında belirsizliğin azalmaya başlaması, kur sepetinde önemli düzeyde istikrar sağlamıştır. Böylelikle, 2012 yılı sonu itibarıyla enflasyon yıllık hedefi aşmakla beraber, yıl sonunda %6.2 gibi oldukça düşük bir orana gerilemiştir. 2012 yılında kamu maliyesine ilişkin tedbirlerin enflasyonda geçici sıçramalara yol açmasına rağmen, yıl sonunda sağlanan bu düşük oran fiyat istikrarı açısından bir başarıyı işaret etmektedir. Ayrıca, manşet enflasyon anlamında diğer gelişmekte olan ekonomilere önemli bir yakınsama sağlayan bu gelişmeler Türkiye ekonomisinin makroekonomik görünümünü güçlendirmiştir.

Diğer taraftan, enflasyon görünümünde iyileşme ve risk yönetim performansının ülke riski algısına olumlu yansımaları, gelişmiş ülkelerde “sıfır alt sınırı”na ulaşan faiz

oranlarının Türkiye’ye etkili bir şekilde yansımalarına yardımcı olmuştur. Özellikle, Kasım ayında Fitch tarafından yapılan not artırımı sonrasında Hazine ihalelerinde gerçekleşen faiz oranlarında önemli bir düşüş meydana gelmiştir. Talepte ve dış koşullarda meydana gelen gelişmeler yılın ikinci yarısında bankalararası gecelik faiz oranlarında önemli bir düşüş getirmiştir.

2012 ikinci yarısı itibarıyla, döviz kurlarında sepet kapsamında sağlanan yatay seyir ve enflasyonda düşüş eğilimi, reel efektif kurdaki değerlenme eğilimini belirli ölçüde kısıtlamıştır. Böylelikle, reel döviz kuru endeksinde önemli bir müdahale aralığı olarak ilan edilen 120-130 bandı şimdilik kaydıyla gündemdeki görece ağırlığını kaybetmiştir. Ancak, diğer yandan, reel kur gelişiminde, enflasyon gelişmeleri daha ağırlıklı öncelik taşıması gereken temel bir bileşen olarak önemini korumaktadır.

Cari İşlemler Dengesi

Yılın son çeyreğinde giderek belirgin bir eğilim kazanan iç talepteki yavaşlama, ithalatla gerileme, dolayısıyla da temelde biryurtiçi yatırım-tasarruf dengesi sorunu olan cari işlemler açığında önemli bir düzelme sağlamıştır. İhracatta 12 aylık kümülatif artış hızları 2012 yılı boyunca yavaşlamış, ancak pozitif düzeyini korumuştur. Buna karşılık yıllık kümülatif ithalat değerlerinin büyüme hızının önce yavaşlaması sonra da negatife dönmesi, yıl boyunca dış ticaret dengesi ve ihracatın ithalatı karşılama oranında dikkate değer bir iyileşme sağlamıştır. Temelde dış ticaret dengesindeki iyileşmenin etkisiyle, cari dengede 2012 yılında hızlı ve istikrarlı bir iyileşme ortaya çıkmıştır. Kasım 2012 itibarıyla 12 aylık toplam cari işlemler açığı rakamının

51.9 milyar dolarla beklentilerden daha hızlı bir iyileşme gösterdiği anlaşılmaktadır. Yıl sonunda bu rakamın 50 milyar doların altına inebileceği ve dördüncü çeyrekte ekonominin yıllık %2'nin üzerinde büyüyeceği varsayıldığında, 2012 üçüncü çeyrekte %7.2 olan cari açık/GSYH oranının, yılın sonunda, %6.5 civarında bir değere gerileyeceği düşünülebilir. Diğer yandan, Rezerv Opsiyon Mekanizmasının 2012 yılı ikinci çeyrekte etkililiğinin belirginleşmesinin brüt yabancı para rezervlerde artış sağladığı bir ortamda, 2011 son çeyrekten bu yana kümülatif ithalatın artış hızındaki gerileme, brüt rezervlerin ithalatı karşılayabileceği ortalama süreyi 5 aya kadar çıkarmıştır.

TÜSİAD 2013 SENARYOLARI

TÜSİAD 2013 Yılı Makroekonomik Senaryoları ve Tahminleri

Dünya ekonomisinin belirsiz ve sürekli yeni sorunlarla çalkalandığı bir dönem olan 2012 yılında, Türkiye ekonomisi, güveni ve disiplini koruyarak, cesaret ve öngörünün esas olduğu başarılı bir gelişim ve dönüşüm performansı sergilemiştir. Temel makroekonomik konularda, ortaya konulan temkinli, disiplinli ve uzak görüşlü yaklaşım, büyümede talebin dengelenmesi çabalarına bağlı yavaşlamaya rağmen, fiyat istikrarı, finansal istikrar, kamu maliyesi ve işsizlik alanlarında küresel anlamda dikkate değer sonuçların elde edilmesine olanak sağlamıştır.

Bu bakış açısı çerçevesinde, TÜSİAD 2013 yılı senaryolarını analiz ederken, ortaya konulan bu makroekonomik yönetim performansında bozulma ihtimali dikkate alınmamıştır. 5 Kasım 2012 tarihinde uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch tarafından yatırım yapılabilir ülke statüsüne yükseltilerek teyit edildiği üzere, Türkiye ekonomisi 2012 yılında Avrupa ihracat pazarlarındaki daralmaya ve güçlü ekonomik ilişkilere sahip olduğu yakın bölgelerdeki sosyo-politik sorunlara rağmen, dış kırılganlıklarını azaltmayı başarmıştır. Siyasi istikrarın devam edeceği varsayımı altında, bu performansın 2013 yılında bozulması beklenmemektedir. Bu temel varsayım, senaryo analizlerinin dış dünyadaki gelişmelere odaklanmasına imkan vermektedir.

TÜSİAD tarafından yapılan senaryo çalışmalarında, temel senaryo başlığı altında tanımlanan senaryo analizi, yukarıda ifade edilen temel varsayım etrafında 2013 yılında

ekonomiye olan güvenin zayıflamadan devam edeceğini dikkate almaktadır. Buna bağlı olarak, güveni besleyen en önemli unsurlardan olan politika disiplini ve kredibilitesinden çok zor koşullarda bile vazgeçilmeyeceği düşünülmektedir. Bu anlamda, 2013 yılı senaryoları geliştirilirken Orta Vadeli Program (2013-2015) metninde yer alan temel kamu harcama ve yatırım hedefleri, temel senaryo ve olumlu senaryo tahminlerde değiştirilmeden esas alınmıştır.

Ayrıca, para politikası, fiyat istikrarı ve finansal istikrar konularında ortaya konulan hedefler, temel ve olumlu senaryoda belirleyici çerçeve olarak politika yapıcının açıklamalarına paralel şekilde kullanılmıştır.

Yine gerek temel gerekse olumlu senaryoda benzer şekilde belirleyici olan bir unsur "girişimci cesareti" olmuştur. 2013 yılında, kamunun da desteğiyle "girişimci cesareti"nin, yeni pazarlardaki ihracat performansında ve Ar-Ge ve yenilik temelli yatırımların büyümesinde önemli bir belirleyici olacağı varsayılmaktadır.

Yukarıda belirlenen bu perspektif, TÜSİAD 2013 yılı senaryo analizlerinde, dış dünyadaki gelişmeler odağında iki ana senaryo başlığı geliştirilmesine olanak sağlamıştır.

Bu anlamda, "temel senaryo", 2012 yılı sonunda dünyada belirli ölçüde azalan belirsizliklerin, 2013 yılında belirgin bir bozulma sonucu küresel ekonomiyi olumsuz yönde etkilemeyeceği varsayımına dayalı olarak tahmin edilmiştir. "Olumlu senaryoda" ise, 2013'e yönelik olarak dünya ekonomisi

genelinde oluşan olumlu beklentilerin büyük ölçüde geçerli olacağı varsayılmaktadır.

Yukarıda belirtilen bu çerçevede dahilinde yapılan senaryo analizleri ve tahminler, "temel senaryo" dahilinde Türkiye ekonomisinin yıllık %4.3 oranında büyüyeceğini öngörmektedir. Söz konusu bu büyüme oranının alt ayrıntıları ise, 2013 yılında, OVP çerçevesinde sırasıyla yıllık %3.6 ve %5.4 olarak hedeflenen kamu nihai tüketim ve yatırım harcamaları artışlarına karşılık, özel tüketim ve yatırım harcamaları

artışlarının sırasıyla, %2,4 ve %8.4 olacağına işaret etmektedir. Temel senaryo dahilinde, korunan mali disiplinin, bütçe açığının GSYH'a oranını, seçimler öncesinde ufak bir bozulmaya karşılık %-1.9 oranında tutabileceği tahmin edilmektedir. Ayrıca, temel senaryo, dış talep ile dengeli bir iç talep artışı politika anlayışının devam edeceğini varsayarak, ihtiyatlı para politikasının 2013'te de gücünü koruyacağını dikkate almakta ve bu çerçevede, GSYH deflatörü yıllık artışı kapsamında enflasyonu %7.1 olarak tahmin etmektedir.

Türkiye Ekonomisine İlişkin 2013 Yılı Senaryo ve Tahminleri

Makroekonomik Değişkenler	Gerçekleşme	TÜSİAD Gerçekleşme Tahmini	TÜSİAD Senaryoları			
			Temel Senaryo	Dünya Ekonomisinde ve Ticaretinde Toparlanma		
			2013			
	2009	2010	2011	2012		
Büyüme	-4.8	9.2	8.5	3.2	4.3	6.1
Özel Tüketim Harcamaları Artışı	-2.3	6.7	7.7	-0.2	2.4	3.4
Özel Sabit Sermaye Yatırımları Artışı	-22.5	33.6	22.8	-4.4	8.4	17.1
Enflasyon, GSYH Deflatörü	5.3	5.7	8.9	6.8	7.1	7.3
Bütçe Açığı / GSYH, %	-5.5	-3.6	-1.4	-1.6	-1.9	-1.5
Kamu Borç Stoku / GSYH, %	46.3	43.1	39.9	36.5	38.8	36.3
İhracat, FOB, Mlr Dolar	102.1	113.9	134.9	156.4	171.0	188.8
İthalat, CIF, Mlr Dolar	140.9	185.5	240.8	237.3	245.6	274.3
Cari İşlemler Açığı / GSYH,%	-2.2	-6.4	-9.9	-6.7	-6.5	-6.8
İşsizlik, %	14	11.9	9.8	9.2	9.1	8.8
Reel Kur Endeksi (TÜFE BAZLI, TCMB),%	-7.0	10.8	-11.5	3.9	4.4	2.3
İkincil Piy.Göst. Reel Faizi (İleriye Doğru 12 Ay Beklen.)	4.7	1.2	1.9	1.5	1.2	1.4

Kaynak: T.C. Kalkınma Bakanlığı, Thomson Reuters Datastream, Turkey Data Monitor, TÜSİAD.

“Temel senaryo”da, 2013 yılında da etkili olacağı düşünülen “reform cesareti” ve “girişimci cesareti”, dünya koşullarında önemli bir olumlu gelişme olmasa dahi ihracat performansının devam ettirilebileceğini dikkate almaktadır. Bu senaryo yapısı, 2013 yılında ihracatın 170 milyar doların üzerine çıkacağı tahminini üretirken, kontrollü iç talep genişlemesi neticesinde ithalatın 245 milyar dolar civarında kalacağını, böylelikle de cari açık/GSYH oranının %-6.5 düzeyinde devam edeceğini öngörmektedir. İç ve dış talep koşullarında 2012’ye görece daha olumlu gelişmeler gösteren bu senaryoda, büyümenin potansiyele yakın seyrinin ise işsizliği %9’a yakın bir oranda tutabileceği tahmin edilmektedir.

Dünya koşulları itibarıyla, “temel senaryo”ya göre daha iyimser varsayımlara sahip olan “olumlu senaryo”, 2013 yılında küresel makro çerçevede belirgin bir istikrar sağlanacağı varsayımı üzerine inşa edilmiştir.

Dünya ekonomisinde 2012 yılı sonu itibarıyla oluşan görünüm karşısında ılımlı bir iyimserliğe sahip olan bu senaryo, ABD ve Euro Bölgesi’ndeki temel sorunların aşılaraq, dünya genelinde güçlü bir toparlanma sürecine girileceğini varsaymaktadır. Gelişmiş ve gelişen ekonomiler için 2012 yılından çok daha olumlu gelişmeler öngören bu senaryo analizinde, 2013 yılı için yıllık büyüme oranı %6.1 olarak tahmin edilmektedir. Dünya ticaretinin ve gelişen-

gelişmiş ülke pazarlarında belirgin bir toparlanmaya işaret eden bu senaryoda, 2013 yılı ihracat rakamı 188 milyar dolara çıkmaktadır. Buna karşılık, dış taleple dengeli iç talep genişlemesi politikasının, iç talebin gelişimindeki kontrolü yumuşatması neticesinde ithalat rakamı 2013 yılında 274 milyar dolara yükselmektedir. İç talepteki bu kontrollü canlanmanın, kamu yatırım ve tüketim harcamaları artışı yine OVP hedefleri dahilinde kalmak üzere, özel tüketim harcamalarını %3.4, özel yatırım harcamalarını ise (ihracat üretiminde kapasite ihtiyacını da dikkate alarak) %17.1 arttıracığı tahmin edilmektedir.

“Olumlu senaryo” kapsamında, ithalattaki, ithalat nazaran yüksek artışın etkisiyle cari açık GSYH’nın %6.8’ine çıkarken, ekonomik aktivitedeki canlanmanın etkisiyle artan dolaylı vergi gelirleri bütçe açığı/GSYH oranını %-1.5’a geriletmektedir. Ekonomik aktivitedeki bu olumlu tablo, işsizlik oranını %8.8’e geriletirken, artan dünya talebinin enerji ve emtia fiyatları üzerinde yaratacağı baskı ve potansiyel üzeri büyümede oluşacak enflasyon baskısı deflatör itibarıyla enflasyonu bir miktar yükseltmektedir. Ayrıca, dış ekonomik koşullardaki olumlu gelişmelere dayalı bu senaryoda, söz konusu koşullardaki iyileşmenin dünya genelinde faizleri ve getirileri arttıracığı, bu nedenle de reel faizlerin ılımlı şekilde yükseleceği tahmin edilmektedir.

BİR A4’TE TÜRKİYE EKONOMİSİ

Türkiye Ekonomisi-Temel Göstergeler: 2002-2012

REEL EKONOMİ	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
GSYH Büyümesi (%)	6.2	5.3	9.4	8.4	6.9	4.7	0.7	-4.8	9.2	8.5	
Nominal GSYH (milyar TL)	350.5	454.8	559.0	648.9	758.4	843.2	950.5	952.6	1098.8	1298.1	
Nominal GSYH (milyar USD)	232.1	304.1	392.2	482.8	528.6	646.8	733.4	614.1	730.2	773.2	
SGP'ye Göre Kişi Başına GSYH (USD)	8667.0	8790.0	10164.1	11394.0	12899.5	13902.5	15021.4	14411.3	15562.8	16640.2	
TÜFE Enflasyon (yılsonu, yıllık, %)	29.7	18.4	9.4	7.7	9.7	8.4	10.1	6.5	6.4	10.4	6.2
TÜFE Enflasyon (ortalama, yıllık, %)	45.1	25.3	8.6	8.2	9.6	8.8	10.4	6.3	8.6	6.5	8.9
İşsizlik oranı (%)	10.3	10.5	10.8	10.6	10.2	10.3	11.0	14.0	11.9	9.8	

MALİ SEKTÖR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi (milyar TL)	-40.2	-40.2	-29.1	-6.9	-4.6	-13.7	-17.4	-52.8	-40.1	-17.8	
GSYH'ye % oran olarak	-11.5	-8.8	-5.2	-1.1	-0.6	-1.6	-1.8	-5.5	-3.6	-1.4	
Merkezi Yönetim Faiz Dışı Dengesi (milyar TL)	11.5	18.3	27.4	38.8	41.3	35.0	33.2	0.4	8.2	24.4	
GSYH'ye % oran olarak	3.3	4.0	4.9	6.0	5.4	4.2	3.5	0.0	0.7	1.9	
Mer.i Yön. Faiz Dışı Den.i (IMF T., mlyr TL)			21.9	24.1	33.5	21.7	17.7	-14.3	-5.4	16.1	
GSYH'ye % oran olarak			3.9	3.7	4.4	2.6	1.9	-1.5	-0.5	1.2	
Kamu Kesimi Faiz Dışı Dengesi (milyar TL)	14.1	22.2	29.5	31.0	34.5	26.6	14.9	-9.4	9.0	22.2	
GSYH'ye % oran olarak	4.0	4.9	5.3	4.8	4.5	3.2	1.6	-1.0	0.8	1.7	
Toplam KKBG (GSYH'ye % oran olarak)	10.0	7.3	3.6	-0.1	-1.9	0.1	1.6	5.0	2.4	0.1	
Merkezi Yönetim Borç Stoku (GSYH'ye % oran)	69.2	62.2	56.6	51.1	45.5	39.6	40.0	46.3	43.1		
İç Borç	42.8	42.7	40.2	37.7	33.2	30.3	28.9	34.6	32.1		
Dış Borç	26.5	19.4	16.5	13.4	12.3	9.3	11.1	11.7	11.0		
Toplam Kamu Net Borç Stoku (GSYH'ye % oran)	61.5	55.2	49.1	41.7	34.0	29.5	28.2	32.5	28.9	22.4	
Dış Borç	36.3	38.0	35.7	35.2	30.0	28.1	26.1	29.8	27.7		
İç Borç	25.2	17.2	13.4	6.4	4.0	1.3	2.0	2.7	1.2		
AB Tan.ı Gen. Yön. Borç Stk. (GSYH'ye % oran)	74.0	67.7	59.6	52.7	46.5	39.9	40.0	46.1	42.4	39.2	

PARASAL SEKTÖR VE BANKACILIK	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Toplam Aktifler (milyar TL)	212.7	249.7	306.4	406.9	499.7	581.6	732.5	834.0	1,006.7	1,217.7	
reel büyüme (yıllık %)	-2.9	-0.8	12.2	23.3	12.0	7.4	14.4	6.9	13.4	9.5	
GSYH'ye % oran olarak	60.7	54.9	54.8	62.7	65.9	69.0	77.1	87.6	91.6	93.8	
Toplam Krediler (milyar TL)	49.0	66.2	99.3	156.4	219.0	285.6	367.4	392.6	525.9	682.9	
toplam aktiflere % oran olarak	23.0	26.5	32.4	38.4	43.8	49.1	50.2	47.1	52.2	56.1	
GSYH'ye % oran olarak	14.0	14.6	17.8	24.1	28.9	33.9	38.7	41.2	47.9	52.6	
Takipteki Alacaklar (milyar TL)	10.4	8.6	6.4	7.8	8.6	10.3	14.1	21.9	20.0	19.0	
toplam kredilere % oran olarak	21.3	13.0	6.4	5.0	3.9	3.6	3.8	5.6	3.8	2.8	
Mevduat (milyar TL)	138.0	155.3	191.1	251.5	307.6	356.9	454.6	514.6	617.0	695.5	
Tahvil-Bono Stoku (milyon TL)	86.1	106.8	123.7	143.0	158.9	164.7	194.0	262.9	287.9	285.0	
Toplam Özkaynaklar (milyon TL)	25.7	35.5	46.0	54.7	59.5	75.8	86.4	110.9	134.5	144.6	
Net Dönem Karı (Zararı) (milyon TL)	2.9	5.6	6.5	6.0	11.4	14.9	13.4	20.2	22.1	19.8	
Aktif Karlılığı (%)	1.4	2.2	2.1	1.5	2.3	2.6	1.8	2.4	2.2	1.6	
Özkaynak Karlılığı (%)	11.3	15.8	14.0	10.9	19.1	19.6	15.5	18.2	16.4	13.7	
Para Tabanı (milyar TL)	10.4	14.9	20.2	32.5	41.2	46.4	62.7	64.5	75.7	83.9	77.2
reel büyüme (yıllık %)	3.0	20.5	24.2	49.5	15.7	3.7	22.9	-3.4	10.3	0.3	-13.3
Açık Piyasa İşlemleri (milyar TL)	9.6	8.3	3.6	5.0	-1.1	3.9	-10.1	-18.9	-10.9	-39.1	-19.4
M1 (milyar TL)				62.0	71.8	76.4	85.5	107.3	135.2	161.2	
M2 (milyar TL)				238.8	297.7	344.4	436.4	493.1	587.3	674.4	

Türkiye Ekonomisi-Temel Göstergeler: 2002-2012 (devam)

DIŞ SEKTÖR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
TCMB Brüt Rezervler (milyar USD)	26.7	33.6	36.0	50.5	60.8	71.3	70.1	70.7	80.7	78.3	100.3
Dış Ticaret Dengesi	-15.5	-22.1	-34.4	-43.3	-54.0	-62.8	-69.9	-38.8	-71.7	-105.9	
GSYH'ye % oran olarak	-6.7	-7.3	-8.8	-9.0	-10.2	-9.7	-9.5	-6.3	-9.8	-13.7	
İhracat	36.1	47.3	63.2	73.5	85.5	107.3	132.0	102.1	113.9	134.9	
GSYH'ye % oran olarak	15.5	15.5	16.1	15.2	16.2	16.6	18.0	16.6	15.6	17.4	
İthalat	51.6	69.3	97.5	116.8	139.6	170.1	202.0	140.9	185.5	240.8	
GSYH'ye % oran olarak	22.2	22.8	24.9	24.2	26.4	26.3	27.5	22.9	25.4	31.1	
Cari Denge	-0.6	-7.5	-14.4	-22.3	-32.2	-38.4	-41.5	-13.4	-46.6	-77.0	
GSYH'ye % oran olarak	-0.3	-2.5	-3.7	-4.6	-6.1	-5.9	-5.7	-2.2	-6.4	-9.9	
Sermaye Dengesi	7.5	7.1	14.2	37.3	38.2	45.3	36.4	9.4	56.8	63.8	
GSYH'ye % oran olarak	3.2	2.3	3.6	7.7	7.2	7.0	5.0	1.5	7.8	8.2	
Doğrudan Yatırımlar	0.9	1.2	2.0	9.0	19.3	19.9	17.0	6.9	7.6	13.6	
Portföy Yatırımları	-0.6	2.5	8.0	13.4	7.4	0.8	-5.0	0.2	16.1	22.0	
Diğer Yatırımlar	7.2	3.4	4.2	14.9	11.5	24.5	24.5	2.3	33.1	28.2	
Dış Borç Stoku	129.6	144.1	161.0	169.9	207.8	250.4	281.2	269.4	292.0	305.2	
GSYH'ye % oran olarak	60.8	44.2	38.6	35.2	38.6	34.5	45.1	42.2	41.0	44.5	
FİNANSAL GÖSTERGELER											
USD/TL (ort)	1.5	1.5	1.4	1.3	1.4	1.3	1.3	1.6	1.5	1.7	1.8
yıllık ortalama, %	22.6	-1.0	-4.7	-5.7	6.8	-9.1	-0.6	19.7	-3.0	11.3	7.3
yılsonu, %	13.3	-15.0	-4.1	0.4	4.8	-17.5	31.3	-2.3	3.4	22.8	-5.9
EUR/TL (ort)	1.4	1.7	1.8	1.7	1.8	1.8	1.9	2.2	2.0	2.3	2.3
yıllık ortalama, %	30.6	17.7	4.9	-5.6	7.9	-1.3	6.7	13.3	-7.5	16.7	-0.8
yılsonu, %	34.2	2.2	3.7	-12.9	16.6	-7.9	25.0	0.4	-4.1	18.9	-4.0
EUR/USD Paritesi (ort)	0.9	1.1	1.2	1.2	1.3	1.4	1.5	1.4	1.3	1.4	1.3
yıllık ortalama, %	5.7	19.7	9.9	0.1	1.0	9.0	7.7	-5.6	-4.7	4.9	-7.6
yılsonu, %	18.4	20.3	8.2	-13.3	11.3	11.7	-4.7	2.8	-7.2	-3.2	2.0
Döviz Kuru Sepeti (ort)	1.5	1.6	1.6	1.5	1.6	1.5	1.6	1.9	1.7	2.0	2.1
yıllık ortalama, %	26.4	8.1	0.4	-5.7	7.4	-4.8	3.6	15.9	-5.6	14.4	2.6
yılsonu, %	23.1	-6.2	0.3	-7.3	11.2	-12.0	27.6	-0.7	-1.0	20.6	-4.8
İkincil Piyasa Gösterge Faiz Oranı (bileşik, yılsonu)	55.7	25.5	20.3	13.8	21.2	16.6	16.5	8.9	7.1	11.0	6.2
yıllık ortalama, fark	-26.4	-18.8	-21.6	-8.2	1.5	0.4	1.1	-7.7	-3.2	0.4	-0.5
yılsonu, fark	-14.3	-30.2	-5.2	-6.5	7.3	-4.6	-0.1	-7.6	-1.8	4.0	-4.9
1-Haftalık Repo (basit, yılsonu)									6.5	5.8	5.5
Ulusal 100 Endeksi (yılsonu)	10369.9	18625.0	24971.7	39777.7	39117.5	55538.1	26864.1	52825.0	66004.5	51266.6	78208.4
yıllık ortalama, %	8.4	11.7	62.4	47.6	35.2	21.3	-21.7	-0.7	58.2	2.4	4.7
yılsonu, %	-24.8	79.6	34.1	59.3	-1.7	42.0	-51.6	96.6	24.9	-22.3	52.6

Kaynak: Turkey Data Monitor